KURIER Wileński

SOBOTA 31 MARCA 1990 r. | Nr 76 (11327) | Cena 10 kop.

DZIENNIK SPOŁECZNO - POLITYCZNY
Rady Najwyższej i Rady Ministrów Republiki Litewskiej

Ukazuje się od 1 lipca 1953 roku

Dziś w numerze:

✦ Poparcie dla samookreślenia Litwy — str. 1
✦ Ustawa Republiki Litewskiej o rządzie — str. 2
✦ Tragedia katyńska: wymowa faktów — str. 3
✦ Kronika pamięci: z historii walk partyzanckich — str. 3
✦ Zasłużeni dla kultury Wileńszczyzny — str. 3
✦ Rozrywki, telewizja, krzyżówka — str. 4

W Republikańskiej Komisji Wyborczej

Dnia marca br. odbyły się wybory deputowanych do terenowych Rad Deputowanych Ludowych. Wybierano deputowanych do 556 terenowych Rad Deputowanych Ludowych. Na podstawie komunikatów komisji wyborczych wyniki wyborów przytacza się w tablicy (ogólną liczbę wyborców i liczbę głosujących wyborców w rejonach przytacza się na podstawie wyników wyborów deputowanych do rad rejonowych).

WYNIKI WYBORÓW DEPUTOWANYCH DO TERENOWYCH RAD DEPUTOWANYCH LUDOWYCH, KTORE ODBYŁY SIĘ 24 MARCA BR.

Numer okręgu i rejonu	Liczba wybieranych rad	Liczba wybieranych deputowanych	Wybrano deputowanych	Będzie się wybierać podczas powtórnego głosowania	Będzie się wybierać podczas powtórnych wyborów	Liczba wyborców	Liczba wyborców, którzy głosowali
MIASTA:							
1 Wilno	1	100	51	42	7	413739	253712
2 Kowno	1	100	84	14	2	292781	186251
3 Dajpeda	1	74	45	11	18	139423	74185
4 Sziauliai	1	67	56	7	4	99001	59549
5 Panewezys	1	69	55	8	6	88751	54281
6 Alytus	1	51	23	3	25	47985	22982
7 Marijampole	1	73	54	3	16	33697	18518
8 Druskininkai	1	41	27	7	7	12740	7710
9 Jonava	1	40	21	8	11	11799	7617
10 Kretinga	1	25	14	5	6	2319	1625
11 Neringa	1	25	16	8	1	1772	1483
REJONY:							
1 Akmeniski	9	154	110	16	28	25929	19098
2 Ariogalski	14	208	164	10	34	24133	16872
3 Arsykoszczajski	10	163	133	8	22	27805	21446
4 Birżajski	9	177	139	13	25	27844	20400
5 Ignalinski	14	225	175	22	28	40241	27850
6 Joniskelis	8	104	72	14	18	35012	19833
7 Joniski	13	180	141	12	27	22854	16595
8 Jurbarkas	12	190	138	27	25	28209	19945
9 Kaisiadorskis	11	149	113	10	26	28893	19875
10 Kelmelski	21	252	204	18	30	60312	42139
11 Kedainiajski	13	197	126	35	36	48759	29042
12 Kilmeski	11	168	141	13	14	29265	20496
13 Laukuvski	12	187	148	16	23	31031	23005
14 Lentymski	9	183	133	7	43	30939	19778
15 Lepalski	7	105	85	11	9	18829	14047
16 Luzijiski	16	183	149	9	25	24420	18479
17 Madeikiajski	10	195	129	20	46	40478	24546
18 Marijampolski	13	231	172	18	41	34592	22345
19 Mielicki	12	193	158	7	28	20151	14327
20 Pakrojski	10	147	132	9	6	21567	15712
21 Panewezyski	14	186	148	18	20	30632	23270
22 Parwiski	11	172	119	24	29	25830	18544
23 Pasprski	15	177	141	13	23	30654	24640
24 Pilenajski	13	154	99	11	44	28781	18146
25 Radwiliski	15	213	161	13	39	38652	25462
26 Raseiniajski	13	192	143	19	30	33011	22976
27 Rokiski	14	180	135	9	36	33744	24691
28 Rokodaski	10	145	117	18	10	18696	13941
29 Sakiajski	13	205	151	9	45	29894	22241
30 Sabonickiski	16	320	281	22	17	29224	21421
31 Salakajski	12	286	249	6	31	35360	25046
32 Seylajski	7	103	83	12	8	21331	15006
33 Syluski	14	249	183	37	29	44960	31300
34 Szyrwinski	9	155	117	11	27	15526	10852
35 Swidaniski	14	181	138	13	30	27125	18088
36 Taurageski	9	146	101	22	23	37561	25922
37 Telszejski	13	221	160	21	40	40066	25989
38 Trocki	16	313	180	25	108	57282	36726
39 Ukmergeski	13	215	155	16	44	38452	28455
40 Utenski	11	132	99	15	18	37085	25208
41 Warniski	11	143	114	15	14	27511	20142
42 Wilkaviski	13	196	150	14	32	37366	23251
43 Wisdski	25	654	558	21	75	65184	45355
44 Zarasajski	10	137	103	22	12	18745	14668
	556	9331	7088	817	1396	2574151	1668858

Spośród 7088 deputowanych, 1 proc.; 5208 deputowanych, 73,4 proc. wszystkich, nie było deputowanych do terenowych Rad kadencji. Wśród nich — 1741, stanowią 1546 mężczyzn, 2433 deputowanych, czyli 34,3 proc. — to członkowie KP Litwy, 428 deputowanych, 6 proc. — to członkowie KP Litwy (na platformie KPZR), 40 deputowanych, 0,1 proc. jest członkami Partii Socjaldemokratycznej, 18 deputowanych, czyli 0,3 proc. są członkami Partii Demokratycznej, 18 deputowanych, czyli 0,3 proc. — to członkowie Partii Chrześcijańsko - Demokratycznej, 29 deputowanych, czyli 0,4 proc. jest członkami Partii „Zielonych". Według narodowości sytuacja wygląda następująco: 6028 deputowanych, czyli 85,1 proc. — to Litwini, 142 deputowanych, czyli 2 proc. — to Rosjanie, 821 deputowanych, czyli 12 proc. — to Polacy, 62 deputowanych, czyli 0,9 proc. — to Białorusini, 35 osób — to przedstawiciele innych narodowości. 713 deputowanych, czyli 10,1 proc. — to robotnicy, 2822 deputowanych, czyli 39,8 proc. — to kołchoźnicy, 3428 deputowanych, czyli 48,3 proc. — pracownicy umysłowi, 31 deputowanych, czyli 0,4 proc. — chłopi.

Przywieziono prokuratora...

WILNO, 30 marca. Sala Prokuratury Republiki Litewskiej była wypełniona po brzegi. Na zaproszenie Prokuratora republiki Arturasa Paulauskasa zgromadzili się tutaj pracownicy prokuratury Litwy, prokuratorzy miast i rejonów. Po raz pierwszy budynek ten widział tak wielu korespondentów miejscowych i zagranicznych.

Zebranie zagaił pierwszy zastępca Prokuratora Generalnego ZSRR Aleksiej Wasiljew. Odczytał on cztery rozkazy Prokuratora Generalnego ZSRR A. Suchariewa, podpisane 29 marca. Na podstawie rozkazu pierwszego, drugiego i trzeciego prokurator wojskowy Garnizonu Ryskiego Antanas Petrauskas zostaje mianowany pierwszym zastępcą Prokuratora Litewskiej SRR, na daje mu się odpowiednią rangę prawną, z powodu choroby prokuratora Litewskiej SRR W. Baurauskasa zlecono mu pełnienie obowiązków Prokuratora Litewskiej SRR. Na podstawie czwartego rozkazu Prokuratora Generalnego ZSRR Arturas Paulauskas, rzekomo nielegalnie mianowany prokuratorem Republiki Litewskiej i który złożył przysięgę na przestrzeganie tylko ustaw Republiki Litewskiej, zostaje zwolniony z obowiązków pierwszego zastępcy Prokuratora Litewskiej SRR i z pracy w organach prokuratury, zostaje on pozbawiony rangi klasy starszego radcy wymiaru sprawiedliwości. Działalność Prokuratora Republiki Litewskiej A. Paulauskasa ocenił A. Suchariew jako sprzeczną z Konstytucją ZSRR i ustawami o prokuraturze, a uchwałę Rady Najwyższej Republiki Litewskiej o mianowaniu go prokuratorem Litwy jako destabilizujące pracę Prokuratury ZSRR i nielegalną.

A. Petrauskasowi zadawano najprzeróżniejsze pytania. W odpowiedziach na nich A. Petrauskas zgeral się na Konstytucji ZSRR. Obiecał on po przyjacielsku pracować z tymi, którzy będą wypełniać jego wskazówki i przestrzegać zgodnie z ustawami ZSRR wobec tych, którzy nie będą się mu podporządkowywać.

Na pytania odpowiedział również A. Wasiljew. Pracownicy prokuratury republiki przypomnieli gościom, że istnieje nowe państwo — Republika Litewska, a nie Litewska SRR i odmówili uznania A. Petrauskasa za kierownika prokuratury Litwy.

Prawdziwą owacją przyjęto wchodzącego na trybunę Prokuratora Republiki Litewskiej Arturasa Paulauskasa. Zakomunikował on, że W. Barauskas dwukrotnie wysyłał do Moskwy depesze z rezygnacją ze stanowiska prokuratora republiki. A. Paulauskas opowiedział o stanie przestępczości w republice — nie jest on ani lepszy, ani gorszy niż dotychczas i goście z Moskwy nie mają potrzeby niepokoić się o to. Pojęciem „w republice wzrosła przestępczość" po prostu manipulują dla swoich celów. Prokuratura w Litwie pracuje, a usiłowania gości z Moskwy postawienia nowych osób urzędowych A. Paulauskas ocenił jako dążenie do stworzenia alternatywnego organu nadzoru nad ustawami lub wniesienia rozłamu do obecnego zespołu prokuratury.

Dokładnie tak samo ocenił starania niepożądanych gości zastępca przewodniczącego Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Kazimieras Motieka. Co oznaczałą narzucane nam ustawy ZSRR? Przecież drugi zjazd deputowanych ZSRR powziął uchwałę, że tajne protokoły do układu Mołotowa—Ribbentroppa z 1939 roku były nieważne. Co prawda, zjazd nie wyciągnął z tego wniosków, natomiast wyciągnęli je mieszkańcy Litwy i wybrany przez nich parlament. Przecież goście z Moskwy nie negują, że wybory do Rady Najwyższej były legalne! Dlaczego więc ustawy republiki podjęte przez legalną władzę uważa się za nieprawomocne? K. Motieka oświadczył, że od 2 kwietnia finansowanie Prokuratury Litwy z Moskwy zostanie przerwane, ale nikomu z osób urzędowych nie obniży się pensji.

Zdaniem deputowanego do Rady Najwyższej Litwy Egidijusza Biczkauskasa decyzja Prokuratury ZSRR jest dążeniem do wprowadzenia na terytorium republiki dwuwładzy, aby rząd Litwy w oczach świata stanął jako nie kontrolujący sytuacji. Oczywiście, utrudniłoby to uznanie Litwy za suwerenne państwo. Wezwał on A. Wasiljewa do zmiany celu swego przyjazdu i reprezentowania ZSRR w początkowym dialogu z Litwą na szczeblu prokuratur.

Uczestnicy zebrania uchwalili odezwę do organów praworządności Republiki Litewskiej.

Następnie A. Wasiljew spotkał się z kierownikami Rady Najwyższej Republiki Litewskiej.

ODEZWA

uchwalona na posiedzeniu Komitetu Akcji Obywatelskiej 24 marca 1990 roku, w którym wzięli udział deputowani ludowi ZSRR i RFSRR — członkowie międzyregionalnej grupy deputowanych i bloku „Rosja demokratyczna", przedstawiciele organizacji społecznych — „Platformy demokratycznej w KPZR", Stowarzyszenia socjaldemokratycznego „Memoriał", MAIMA „Moskiewskiej Trybuny", klubu wyborców AN ZSRR, towarzystwa „Newada", Armeńskiego Ruchu Ogólnonarodowego, Azerbejdżańskiej Partii Socjaldemokratycznej, Stowarzyszenia Wyborców i Deputowanych Baszkirii, Towarzystwa Berlik, Towarzystwa Rustaweli, Azerbejdżańskiego Frontu Ludowego, Ruchu Zielonych i innych

Rozumiemy i z szacunkiem odnosimy się do odrodzenia niepodległości państwowej Litwy, kwalifikując to jako zrealizowanie niezbywalnego prawa narodów do samookreślenia, jako przywrócenia sprawiedliwości dziejowej wobec kraju, którego suwerenność została w swym czasie naruszona w wyniku przestępczej zmowy Stalina i Hitlera. Życząc wszystkim narodom Państwa Litewskiego rozkwitu w warunkach pokoju i demokracji, spodziewamy się, że akt ten nie przesądzi nie tylko zerwania, ale też osłabienia wielostronnych więzi gospodarczych i kulturalnych między Litwą i ZSRR na zasadach równości i wzajemnej korzyści, jak też nie stworzy trudności w kontaktach osobistych między obywatelami obu państw.

Wyszkolo zalety od dobrej woli i dalekowzroczności państwowej kierownictwa ZSRR i Republiki Litewskiej, od wzajemnej życzliwości i spokoju Litwinów, Rosjan, Białorusinów, Polaków, przedstawicieli innych narodowości zarówno na Litwie, jak i poza jej granicami. Nie ma tu problemów, których nie można rozwiązać, nie trzeba ich tylko rozdmuchiwać w sposób sztuczny.

Kierując się tymi przekonaniami, zwracamy się z następującymi propozycjami:

1. Rada Najwyższa i prezydent ZSRR mają uznać niepodległość Państwa Litewskiego i podjąć krokí w kierunku nawiązania z nim równoprawnych stosunków.

2. Dekret prezydenta z 21 marca 1990 roku „O dodatkowych środkach w kierunku zapewnienia praw obywateli radzieckich, ochrony suwerenności Związku SSR na terytorium Litewskiej SRR" analizować jako niekonstrukcyjny, hołdujący staremu myśleniu politycznemu i obiektyw. nie mogący jedynie wzmagać napięcie wśród międzynarodowościowe zarówno na Litwie, jak też w republikach Związku Radzieckiego.

3. Prezydent i rząd ZSRR, Prezydium Rady Najwyższej, rząd i parlament Republiki Litewskiej mają nie zwlekając podjąć rozmowy, zmierzające do utrzymania stabilności istniejących więzi gospodarczych, rozwiązania problemów obywatelstwa, zadowalającego obie strony uregulowanie stosunków własności, finansowych, komunikacyjnych i innych zagadnień.

4. Zwracamy się do narodu litewskiego, dla którego żywimy uczucie głębokiego szacunku i solidarności, do parlamentu Litwy, od którego dziś zależy tak wiele, z prośbą, aby uczynili wszystko, co jest w ich mocy, żeby uzyskanie niepodległości państwowej nie spowodowało najmniejszego nawet ograniczenia demokratycznych praw i interesów przedstawicieli innych narodów, aby w niepodległej Litwie obok Litwinów jednakowo dobrze czuli się Rosjanie i Białorusini, Polacy i Żydzi, Tatarzy i ludzie wszystkich innych narodowości, które powiązały z nią swe losy. Z kolei wyzwany litewską część ludności republiki, aby ze zrozumieniem i zaufaniem odnosiła się do zachodzących w niej przeobrażeń i wzięła w nich aktywny demokratyczny udział. Najważniejsze teraz, to nie pozwolić, aby górę wzięły narodowościowe podejrzliwość i nieprzyjaźń. W zgodzie narodowej zawarty jest najważniejszy warunek sukcesów suwerennej Litwy, spokój i pomyślność wszystkich jej mieszkańców. Pokojowy demokratyczny rozwój Litwy — to ważny warunek zwycięstwa demokracji w Związku Radzieckim.

A Moskwa wciąż milczy

29 marca w końcu tradycyjnej konferencji prasowej w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej z nowościami bezpośrednio z Moskwy przybył deputowany Egidijus Biczkauskas. On i zastępca przewodniczącego Rady Najwyższej Bronisłowas Kuzmickas spotkali się z senatorem USA Edwardem Kennedym. Senator powiedział, że w rozmowie z Michaiłem Gorbaczowem nadmienił on, że USA nie pozostaną na uboczu, jeżeli w Litwie będzie użyta siła zbrojna. Oświadczenie to zabrzmiało dość surowo.

E. Kennedy bardzo uważnie wysłuchał informacji przedstawicieli Litwy o tym, że już się stosuje siłę zbrojną. Senator z kolei prosił Litwę o rozpoczęcie rozmów z Moskwą. Obawiam się, stwierdził E. Biczkauskas, że gość w pewnym sensie został wprowadzony w błąd, bowiem my właśnie do tego zmierzamy. Misja przedstawicieli Litwy w Moskwie polega na tym, aby możliwie najszybciej nawiązać kontakty dla rozwiązania powstających problemów. Ma się rozumieć, można to zrobić tylko na najwyższym szczeblu rządowym. Niejednokrotnie zwracaliśmy się do najwyższych osobistości, w tym również do M. Gorbaczowa z prośbą o rozpoczęcie, jeśli nie oficjalnych rozmów — to chociaż by konsultacji. Zgadzamy się naradzać się we wszystkich kwestiach, oprócz jednej — zasadniczej i niezmiennej — niezawisłości politycznej Litwy. Ale Moskwa milczy.

Dziwna jest jedna okoliczność, z której powodu protestują niektóre kraje za granicą — żądanie, aby cudzoziemcy opuścili Litwę. Władza świata o nas jest jedyną obroną Litwy. W. Landsbergis stwierdził, że istnieje możliwość przedłużenia wiz imieniem Republiki Litewskiej, a także udzielenia akredytacji, ale niemożliwe jest zagwarantować bezpieczeństwo ludzi w razie wtargnięcia spadochroniarzy.

W konferencji prasowej uczestniczył również pierwszy cudzoziemiec, który uzyskał wizę Ministerstwa Spraw Zagranicznych naszej republiki. Jest to korespondent gazety brytyjskiej „Independent" („Niezależny") Edward Lucas.

Zastępca ministra spraw wewnętrznych Wacłowas Zabarauskas, który komentował kontakty z wojskowymi, stwierdził, że na drugie spotkanie z grupą koordynacyjną przybyli inni ludzie. Nie mogli oni odpowiedzieć na konkretne pytania. Wszystko, co należało do ich kompetencji, odpowiedział wysoki oficer, których wiele nie potwierdza się, lub w ogóle nie można ich udowodnić. Ale o tym komunikuje się, rozpowszechnia się przez kanały masowego przekazu ZSRR i odnosi się wrażenie, jakoby na Litwie istnieje bardzo napięta sytuacja. Napięcie w republice mogą zwiększyć i zwiększyć już istniejące i wyłapywane hiczkauskas. On i zastępca przewodniczącego Rady Najwyższej Bronisłowas Kuzmickas spotkali się z senatorem USA Edwardem Kennedym. Senator powiedział, że w rozmowie z Michaiłem Gorbaczowem nadmienił on, że USA nie pozostaną na uboczu, jeżeli w Litwie będzie użyta siła zbrojna. Oświadczenie to zabrzmiało dość surowo.

E. Kennedy bardzo uważnie wysłuchał informacji przedstawicieli Litwy o tym, że już się stosuje siłę zbrojną. Senator z kolei prosił Litwę o rozpoczęcie rozmów z Moskwą. Obawiam się, stwierdził E. Biczkauskas, że gość w pewnym sensie został wprowadzony w błąd, bowiem my właśnie do tego zmierzamy. Misja przedstawicieli Litwy w Moskwie polega na tym, aby możliwie najszybciej nawiązać kontakty dla rozwiązania powstających problemów. Ma się rozumieć, można to zrobić tylko na najwyższym szczeblu rządowym. Niejednokrotnie zwracaliśmy się do najwyższych osobistości, w tym również do M. Gorbaczowa z prośbą o rozpoczęcie, jeśli nie oficjalnych rozmów — to chociaż by konsultacji. Zgadzamy się naradzać się we wszystkich kwestiach, oprócz jednej — zasadniczej i niezmiennej — niezawisłości politycznej Litwy. Ale Moskwa milczy.

Dziwna rzecz dziwnego, że nie ma zrozumienia i nie ma pożądanej jasności w kontaktach ze znajdującymi się w republice wojskowymi. O tym mówili na konferencji prasowej przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Wytautas Landsbergis, zastępca premiera Republiki Litewskiej Algirdas Brazauskas, deputowany Meczys Laurinkus, zastępca ministra spraw wewnętrznych Wacłowas Zabarauskas.

Komentując sytuację w Litwie, W. Landsbergis stwierdził, że trwają nadal pewne akcje zniszczenia i destabilizacji systemu. Kierownictwo wojskowe przedstawia listę zarejestrowanych drobnych konfliktów, z których wiele nie potwierdza się, lub w ogóle nie można ich udowodnić. Ale o tym komunikuje się, rozpowszechnia się przez kanały masowego przekazu

Dziennikarze interesowali się zdaniem W. Landsbergisa i A. Brazauskasa co do referendum. W. Landsbergis utrzymywał, że można je traktować tylko z pozycji Państwa Litewskiego. Ludzie mają konstytucyjne prawo decydować o zjednoczeniu państwa z jakimkolwiek innym. Problem referendum trzeba być stawiany tylko tak — czy pragnie lub nie Litwa wstępować do ZSRR. Zdaniem A. Brazauskasa, referendum powinno byłoby wyrazić chęć narodu, aby żyć w niezależnym państwie. Odpowiedź, która nie budzi wątpliwości, byłaby bardzo ważkim argumentem w rozmowach z kierownictwem ZSRR i uzyskałaby bardziej szeroki rezonans w opinii publicznej świata. Nawiasem mówiąc, 5 i 13 marca A. Brazauskas spotkał się z M. Gorbaczowem, który także podkreślał konieczność referendum. Komisarz ds. sytuacji ekstremalną republiki powiedział on, że na spotkaniach z kierownikami różnych ministerstw i resortów związkowych była mowa o ewentualnych stosunkach z Litwą. Osiągnięto porozumienie, że trzeba je utrzymywać. Jednakże mają miejsce fakty, świadczące o niechęci niektórych resortów i ministerstw do podpisywania umów.

Na konferencji prasowej podano wyniki badania socjologicznego, telefonicznego, przeprowadzonego przez Telewizję Litewską. Wartość odpowiedzi na pytanie „Ile gotowi jesteście czekać na uznanie niezawisłości" — „Ile potrzeba" — wybrało 94,9 proc. Nie chce czekać i nie aprobuje 0,2 proc. W jednej z ankiet było pytanie jak ocenia się działania wojsk ZSRR. „Popieram" — odpowiedziało 90,5 proc., a zdecydowanie Rady Najwyższej Republiki Litewskiej do obrony państwowości według systemu pięciostopniowego najwyższą ocenę postawiło 81 proc. odpowiadających.

Spokój i dyscyplina oto nasza siła w razie niemym konflikcie z wielkim mocarstwem. Pomogło to uniknąć, być może, tak pożądanych dla kogoś incydentów z wojskowymi. Najwyżej są ocenę postawiło 81 proc. odpowiadających.

Spokój i dyscyplina oto nasza siła w razie niemym konflikcie z wielkim mocarstwem. Pomogło to uniknąć, być może, tak pożądanych dla kogoś incydentów z wojskowymi. Najwyżej są ocenę postawiło 81 proc. odpowiadających.

Rita GRUMADAITE,
kor. ELTA

Przyjęcie dla zagranicznych dziennikarzy

— 29 marca późnym wieczorem w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej wydano przyjęcie na cześć dziennikarzy zagranicznych, którzy od historycznego 11 marca br. od chwili ogłoszenia przez Litwę odrodzenia swojej państwowości, uważnie śledzili odrodzenie nowego parlamentu republiki i relacjonowali światu wydarzenia w Litwie.

W tych dniach przebywało w republice około 200 dziennikarzy, reprezentujących największe agencje telegraficzne, sieci radiowe i telewizyjne, gazety i czasopisma. W czynnym w Radzie Najwyższej ośrodku prasowym we dnie i w nocy dyżurowali dziennikarze z USA, Japonii, Włoch, Szwecji, Francji, Hiszpanii, Niemiec Zachodnich, Polski... Wielu dziennikarzy, nastawiających pracę parlamentu i sytuację polityczną w republice Litewskiej byli korespondenci agencji UPI, AP (USA), „Kyodo Cusin" (Japonia), Reutera (Anglia), CTK (Czechosłowacja), sieci telewizyjnych NBC (USA), CBC (Kanada), sieci radiowych BBC (Wielka Brytania), gazet „New York Times", „Washington Post" (USA), „Monde" (Francja), „Times" (Anglia), „Stern", „Der Spiegel" (RFN), „Akahata", „Asahi" (Japonia) i innych gazet.

Podczas przyjęcia przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Wytautas Landsbergis serdecznie podziękował dziennikarzom zagranicznym za zainteresowanie, wykazane w tym szczególnie ważnym dla Litwy czasie i wyniki zmierzające do operatywnego i obiektywnego naświetlania wydarzeń.

Następnie czas i świat stąpiły jednolity, zauważył na spotkaniu z dziennikarzami Wytautas Landsbergis, ale widzimy, że ludzie przeszłości chcą zaciągnąć żelazną kurtynę. Szkoda, że czas tylko marnują, będą musieli ustąpić i wtedy będziemy współpracować bez żadnych przeszkód w zaprzyjaźnionym, wolnym świecie. Być może, brzmi to nieco romantycznie, ale inaczej już nie możemy żyć. Na zakończenie przewodniczący Rady Najwyższej raz jeszcze podkreślił znaczenie pomocy udzielonej przez zagranicznych dziennikarzy Litwie i oświadczył, że zawsze będą oni pożądanymi gośćmi w Wilnie, na Litwie.

W przyjęciu wziął udział zastępca przewodniczącego Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Kazimieras Motieka, sekretarz Rady Najwyższej Liudwikas Sabutis, minister spraw wewnętrznych Marijonas Misiukonis, członkowie zarządu Związku Dziennikarzy Litwy.

***

Część dziennikarzy opuściła Wilno. Pozostaje nadal kilkudziesięciu reprezentujących gazety, sieci telewizyjne i radiowe, agencje zagraniczne, aby nadal naświetlać życie Litwy. Przybywają także nowi dziennikarze. Wśród nich są również tacy, którzy zmagają możliwości otwarcia biur formacyjnych tych lub innych krajów w Wilnie.

(ELTA)

CHWAŁA

RADY NAJWYŻSZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ
O ZATWIERDZENIU SKŁADU
DYREKTORÓW
STAŁYCH KOMISJI
RADY NAJWYŻSZEJ
REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej postanawia:

1. Zatwierdzić następujący skład dyrektorów stałych komisji Rady Najwyższej Republiki Litewskiej:

Stałą Komisję Spraw Państwa Rady Najwyższej w następującym składzie:

1. Juozas Jurkonis
2. Algis Krivickas
3. Vytautas Landsbergis
4. Algirdas Lapickas
5. Vytautas Pocius
6. Algis Statkevicius
7. Vytautas Sustrkenyys

2. Zatwierdzić deputowanego Czesława Kiszkisa na stanowisko dyrektora Komisji ds. Budownictwa i Gospodarki Komunalnej.

3. Zatwierdzić deputowanego Algirdasa Saudargasa na stanowisko dyrektora Komisji Spraw Obrony i Bezpieczeństwa Państwa.

4. Zatwierdzić deputowanego Algirdasa Sedlickasa na stanowisko dyrektora Komisji ds. Budownictwa i Gospodarki Komunalnej.

5. Zatwierdzić deputowanego Algirdasa Saudargasa na stanowisko przewodniczącego stałej Komisji ds. Odbudowy Państwa Rady Najwyższej Republiki Litewskiej.

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej
W. LANDSBERGIS

Wilno, 29 marca 1990 r.

DO PREZYDENTA ZSRR M. GORBACZOWA

Dziś, 27 marca otrzymaliśmy informację o użyciu siły zbrojnej w Wilnie.

Jesteśmy przeświadczeni o niedopuszczalności przemocy podczas rozwiązywania problemów suwerenności Litwy i innych republik.

Domagamy się rozwiązania tego problemu wyłącznie w drodze rozmów.

Żądamy bezwzględnego wycofania się z użycia siły zbrojnej oraz bezzwłocznego podjęcia bezpośrednich rokowań z pełnoprawnymi przedstawicielami legalnie wybranego kierownictwa republiki.

21 deputowanych RFSRR
z Leningradu,
31 deputowanych do Rady
Leningradzkiej

UCHWAŁA

RADY NAJWYŻSZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ

O PRZEWODNICZĄCYM STAŁEJ KOMISJI DS. ODBUDOWY PAŃSTWA RADY NAJWYŻSZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej postanawia:

1. Odwołać deputowanego Algirdasa Saudargasa ze stanowiska przewodniczącego stałej Komisji ds. Odbudowy Państwa w związku z jego nominacją na ministra spraw zagranicznych Republiki Litewskiej.

2. Wybrać deputowanego Algirdymasa Szerkszynasa na przewodniczącego stałej Komisji ds. Odbudowy Państwa Rady Najwyższej Republiki Litewskiej.

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej
W. LANDSBERGIS

Wilno, 29 marca 1990 r.

Do wszystkich ludzi Litwy

My, członkowie niezależnego Towarzystwa Ochrony Praw Człowieka jesteśmy zaczepiłwi, że możemy przekazać pozdrowienia mieszkańcom Litwy, którzy odrodzili suwerenność państwową swego kraju. Ofiara dwóch politycznych gangsterów i dwóch patologii socjalnych z 1940 roku Litwa po 50-letnim jarzmie wyszła z tak zwanego Związku.

Wierzymy, że wtedy, gdy Litwa całkowicie odzyska wolność, będziemy mogli się cieszyć widząc, jak Estonia, Łotwa, Ukraina, Białorus, Armenia, Gruzja i inne pójdą w waszym chlubnym przykładem.

To rzeczywiście wielkie szczęście pozostać przy życiu po 50-letnim jarzmie komunistycznym i widzieć, jak kraj wasz ponownie wkroczył na drogę cywilizacji.

Zegnamy się z imperium zła!

Narodowe kierownictwo Bułgarskiego Niezależnego Towarzystwa Obrony Praw Człowieka

Marzec 1990 r.

USTAWA REPUBLIKI LITEWSKIEJ O RZĄDZIE

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Artykuł 1. Rząd Republiki Litewskiej jest najwyższym organem zarządzania Państwa Litewskiego.

Władzę wykonawczą w Republice Litewskiej sprawuje rząd Republiki Litewskiej. Jest on najwyższym organem zarządzania Państwa Litewskiego.

Rząd Republiki Litewskiej ma prawo rozstrzygać wszystkie sprawy zarządzania państwowego, ponieważ nie należą one, zgodnie z Konstytucją (Ustawą Zasadniczą) Litwy, do kompetencji Rady Najwyższej Republiki Litewskiej, jej Prezydium i przewodniczącego Rady Najwyższej Republiki Litewskiej.

Rząd Republiki Litewskiej na podstawie i w ramach ustaw Republiki Litewskiej, innych ustaw i Rady Najwyższej Republiki Litewskiej podejmuje uchwały i wydaje zarządzenia, organizuje i sprawdza ich wykonanie.

Uchwały i rozporządzenia Republiki Litewskiej obowiązują na całym terytorium Republiki Litewskiej.

Artykuł 2. Podstawowe kierunki działalności rządu Republiki Litewskiej

Zgodnie ze swymi pełnomocnictwami rząd Republiki Litewskiej:

1) troszczy się o zachowanie własności Republiki, jej pomnożenie, gwarantuje wszystkim podmiotom własności swobodę działalności gospodarczej, różnorodność form własności oraz ich równouprawnienie;

2) realizuje politykę bezpieczeństwa narodowego, kieruje ochroną kraju;

3) rozstrzyga zagadnienia ekonomiczne Republiki, kieruje się ekonomicznymi zasadami gospodarowania i prawidłowościami ekonomiki rynkowej z uwzględnieniem interesów społeczeństwa;

4) realizuje narodową politykę naukowo - techniczną, rozstrzyga zagadnienia państwowego regulowania postępu naukowo - technicznego;

5) opracowuje koncepcje i programy rozwoju gospodarki Litwy;

6) zmierza do realizacji sprawiedliwości socjalnej i uzależnienia dochodów ludności od korzyści wyników ich pracy dla społeczeństwa;

7) stwarza warunki do podniesienia stopy życiowej ludności Republiki, zaspokojenia potrzeb kulturalnych i duchowych;

8) prowadzi aktywną politykę ochrony zdrowia ludności;

9) rozwija stosunki towarowo-pieniężne i więzi gospodarcze z innymi państwami na podstawie umów;

10) zapewnia racjonalne wykorzystanie i zachowanie zasobów naturalnych, ochronę ludności i otaczającego środowiska;

11) zapewnia wzmocnienie praworządności, ochronę porządku publicznego, ochronę praw i swobód obywateli;

12) realizuje politykę zagraniczną zgodnie ze swymi kompetencjami;

13) zgłasza do Rady Najwyższej Republiki Litewskiej propozycje w sprawie ustawodawstwa.

Artykuł 3. Główne zasady działalności rządu Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej w swojej działalności:

kieruje się Konstytucją (Ustawą Zasadniczą) Litwy i innymi ustawami Republiki Litewskiej;

kieruje się zasadami demokracji, praworządności i korzyści socjalnej;

zapewnia jawność w swej działalności;

kolegialnie rozpatruje zagadnienia, podejmuje uchwały i zapewnia odpowiedzialność osobistą członków rządu Republiki Litewskiej.

Artykuł 4. Skład rządu Republiki Litewskiej. Tryb tworzenia rządu Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej tworzy się w następującym składzie: przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej, jego zastępcy i ministrowie Republiki Litewskiej.

Członkiem rządu Republiki Litewskiej może być tylko obywatel Litwy, powołany nie więcej niż na dwie kadencje z rzędu.

Przewodniczącego (premiera) Republiki Litewskiej na wniosek przewodniczącego Rady Najwyższej mianuje i odwołuje Rada Najwyższa Republiki Litewskiej.

Na wniosek przewodniczącego (premiera) rządu Republiki Litewskiej i z uwzględnieniem orzeczeń stałych komisji Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Rada Najwyższa Republiki Litewskiej zatwierdza i zwalnia od obowiązków ministrów Republiki Litewskiej.

W razie, jeśli Rada Najwyższa Republiki Litewskiej odmówi zatwierdzenia zgłoszonej kandydatury ministra przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej zgłasza do rozpatrzenia przez Radę Najwyższą Republiki Litewskiej nową kandydaturę.

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej tworzy rząd Republiki Litewskiej na podstawie nie wcześniej niż w miesiąc od dnia zgłoszenia składu osobowego rządu Republiki Litewskiej.

Artykuł 5. Program działalności rządu Republiki Litewskiej

Nowy rząd Republiki Litewskiej zgłasza Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej do omówienia i zaaprobowania program przyszłej działalności na okres swoich pełnomocnictw.

Artykuł 6. Złożenie pełnomocnictw przez rząd Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej składa swe pełnomocnictwa nowej Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej na jej pierwszej sesji.

Na podstawie uchwały Rady Najwyższej Republiki Litewskiej rząd Republiki Litewskiej spełnia swe obowiązki aż zostanie utworzony nowy rząd Republiki Litewskiej.

Artykuł 7. Odpowiedzialność rządu Republiki Litewskiej i jego podkontrolność

Rząd Republiki Litewskiej jest odpowiedzialny przed Radą Najwyższą Republiki Litewskiej i podlega jej. Członkowie rządu Republiki Litewskiej są odpowiedzialni zgodnie z ustawami Republiki Litewskiej.

Rząd Republiki Litewskiej co najmniej raz do roku składa sprawozdanie ze swej pracy Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej.

Minister Republiki Litewskiej na podstawie decyzji Rady Najwyższej Republiki Litewskiej składa jej sprawozdanie ze swej pracy.

Rząd Republiki Litewskiej lub minister Republiki Litewskiej, pod którego adresem na sesji Rady Najwyższej Republiki Litewskiej wysunięta została interpelacja deputowanego do Rady Najwyższej Republiki Litewskiej w sprawie działalności rządu Republiki Litewskiej albo podległych jej organów, powinien słownie lub na piśmie udzielić odpowiedzi Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej w ustalonym trybie.

Członkowie rządu Republiki Litewskiej poprzez sesji Rady Najwyższej raz tygodniowo w ciągu godziny odpowiadają na bieżące pytania deputowanych do Rady Najwyższej Republiki.

Rząd Republiki Litewskiej omawia zalecenia komisji Rady Najwyższej Republiki Litewskiej a także propozycje deputowanych do Rady Najwyższej Republiki Litewskiej w sprawie działalności rządu Republiki Litewskiej i podległych jej organów oraz w ustalonym czasie informuje ich o wynikach omówienia albo co się robi dla poprawy tej działalności.

Artykuł 8. Prawo rządu Republiki Litewskiej do podania się do dymisji

Rząd Republiki Litewskiej ma prawo zgłosić Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej swoją dymisję, jeżeli uważa, iż nie może wypełnić programu działalności rządu Republiki Litewskiej.

Każdy minister Republiki Litewskiej ma prawo podać się do dymisji. Gdy premier (przewodniczący) rządu Republiki Litewskiej podaje się do dymisji, cały rząd Republiki Litewskiej zrzeka się pełnomocnictw.

Podając się do dymisji rząd Republiki Litewskiej pełni swe obowiązki do chwili utworzenia nowego rządu Republiki Litewskiej.

Artykuł 9. Wotum nieufności dla rządu Republiki Litewskiej

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej może wyrazić wotum nieufności dla rządu Republiki Litewskiej lub ministra Republiki Litewskiej.

Decyzję w sprawie wotum nieufności dla rządu Republiki Litewskiej lub ministra Republiki Litewskiej uważa się za podjętą, jeżeli za taką uchwałą w tajnym głosowaniu wzięło udział dwie trzecie ogólnej liczby deputowanych.

Po wyrażeniu wotum nieufności dla rządu Republiki Litewskiej lub ministra Republiki Litewskiej rząd Republiki Litewskiej w pełnym składzie lub też minister Republiki Litewskiej powinni podać się do dymisji. Rząd Republiki Litewskiej pełni swe obowiązki do chwili utworzenia nowego rządu Republiki Litewskiej lub powołania nowego ministra Republiki Litewskiej.

Artykuł 10. Udział rządu Republiki Litewskiej w pracy Rady Najwyższej Republiki Litewskiej

Przewodniczący rządu (premier) Republiki Litewskiej, członkowie rządu Republiki Litewskiej mają prawo brać udział w sesjach Rady Najwyższej Republiki Litewskiej, posiedzeniach Prezydium Rady Najwyższej Republiki Litewskiej i wyrazić swe zdanie w omawianych kwestiach.

Artykuł 11. Gwarancje socjalne członka rządu Republiki Litewskiej

Członkowie rządu Republiki Litewskiej korzystają z równych gwarancji socjalnych i nie mają mieć przywilejów socjalnych.

W razie zwolnienia rządu Republiki Litewskiej, podanie się do dymisji rządu lub poszczególnych jego członków, a także po upływie kadencji członków rządu Republiki Litewskiej wobec nich stosuje się gwarancje socjalne ustalone w osobnej ustawie.

Artykuł 12. Zakaz zajmowania się działalnością gospodarczą przez członka rządu Republiki Litewskiej

Członkom rządu Republiki Litewskiej zabrania się prowadzić komercyjną działalność gospodarczą i uczestniczyć w zarządzaniu organizacjami gospodarczymi.

II. KOMPETENCJA RZĄDU REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Artykuł 13. Ogólne zagadnienia kompetencji rządu Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej zgodnie ze swymi pełnomocnictwami:

1) realizuje politykę wewnętrzną i zagraniczną Państwa Litewskiego;

2) kieruje organami ochrony kraju, bezpieczeństwa państwa i obywateli;

3) realizuje programy rozwoju gospodarczego i socjalnego Republiki, stwarza warunki do funkcjonowania samorządów;

4) opracowuje projekt budżetu Państwa Litewskiego i wykonuje ze zatwierdzony budżet państwowy;

5) określa funkcje ministerstw Republiki Litewskiej, innych podległych jej organów, kierunki ich działalności i ustala ogólną sumę wydatków na ich utrzymanie w granicach ogólnej sumy asygnowań na utrzymanie organów zarządzania, ustalonych przez Radę Najwyższą Republiki Litewskiej, kontroluje i koordynuje ich działalność;

6) realizuje ustawy Republiki Litewskiej i sprawuje kontrolę nad wykonaniem uchwał rządu.

Artykuł 14. Podstawowe pełnomocnictwa rządu Republiki Litewskiej w dziedzinie ubezpieczeń socjalnych, oświaty, nauki, kultury i służby zdrowia

Rząd Republiki Litewskiej:

1) realizuje kroki dla zapewnienia minimum socjalnego i minimalnych płac ludności Republiki w odpowiadających poziomowi rozwoju społeczeństwa;

2) realizuje politykę państwową w dziedzinie regulowania migracji ludności, ochrony rodziny, matki i dziecka;

3) zmierza do tego, aby cała zdolna do pracy ludność Republiki miała zapewnioną pracę, wprowadza stopniowo zasady bezpiecznych i nieszkodliwych warunków pracy i odpowiednich warunków wypoczynku;

4) realizuje ogólną politykę ubezpieczeń społecznych ludności, podejmuje kroki dla poprawy ochrony zdrowia, rozwoju kultury fizycznej i sportu;

5) zmienia ekonomiczne warunki i możliwości dla uzyskania przez wszystkich mieszkańców Republiki pożądanego wykształcenia, zawodu i kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb Republiki;

6) popiera rozwój nauki w Republiki, zmierza do rozwoju i zachowania spuścizny kulturalnej, zaspokojenie potrzeb kultury narodowej i oświaty wspólnot narodowościowych i innych mieszkańców mieszkałych w innych krajach;

7) podejmuje kroki zmierzające do zarządzenia ludności artykułami spożywczymi i przemysłowych, usług, mieszkań.

Artykuł 15. Podstawowe pełnomocnictwa rządu Republiki Litewskiej w dziedzinie ekonomii

Rząd Republiki Litewskiej:

1) na zlecenie Rady Najwyższej Republiki Litewskiej spełnia funkcje właściciela mienia państwowego, stwarza odpowiednie warunki do rozwijania własności prywatnej i zbiorowej;

2) kieruje rozwojem ekonomicznym i prawnym reguluje działalność wszystkich gałęzi gospodarki i podmiotów własności, znajdujących się na terytorium Republiki Litewskiej;

3) ustala racjonalne proporcje wykorzystania dochodu narodowego i rozwoju produkcji, opracowuje, koordynuje i realizuje program rozwoju gospodarczego i socjalnego Republiki;

4) opracowuje projekt budżetu Państwa Litewskiego, ustala tryb kształtowania cen; realizuje ogólną politykę płac;

5) zgodnie ze swymi kompetencjami podejmuje uchwały w sprawie realizacji polityki państwa w dziedzinie obiegu pieniężnego i kredytu;

6) organizuje i reguluje międzynarodową działalność ekonomiczną Republiki Litewskiej;

7) zgodnie ze swymi pełnomocnictwami wydaje zezwolenia na działalność gospodarczą, licencje, ustala limity i cła;

8) koordynuje współpracę ekonomiczną z państwami bałtyckimi i innymi;

9) prowadzi sprawy państwowego funduszu zasobów naturalnych, ustala limity i normatywy wykorzystania przyrody;

Artykuł 16. Podstawowe pełnomocnictwa rządu Republiki Litewskiej w dziedzinie zapewnienia praworządności

Rząd Republiki Litewskiej:

1) realizuje kroki zmierzające do zapewnienia praw i swobód obywateli, obrony interesów państwa, ochrony porządku publicznego;

2) sprawuje kontrolę nad przestrzeganiem ustaw przez ministerstwa Republiki Litewskiej, inne podległe mu organy, określa podmiotowe kierunki pracy prawnej w gospodarce Litwy;

3) wykazuje troskę o doskonalenie regulowania prawnego w dziedzinie ekonomicznej i socjalnej.

Artykuł 17. Podstawowe pełnomocnictwa rządu Republiki Litewskiej w dziedzinie zapewnienia ochrony kraju

Rząd Republiki Litewskiej zgodnie ze swymi pełnomocnictwami realizuje kroki dla ochrony kraju; organizuje służby ochrony kraju i ma nadzór nad ich działalnością.

Artykuł 18. Podstawowe pełnomocnictwa rządu Republiki Litewskiej w dziedzinie polityki zagranicznej

Rząd Republiki Litewskiej:

1) zawiera umowy z państwami zagranicznymi i organizacjami międzynarodowymi oraz podejmuje kroki dla zapewnienia ich wykonania;

2) rozwija stosunki Republiki Litewskiej z państwami obcymi i organizacjami międzynarodowymi;

3) zgłasza w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej propozycje w sprawie utworzenia ministerstw Republiki Litewskiej w państwach obcych i utworzenia przedstawicielstw innych państw w Republice;

4) reprezentuje Republikę Litewską w stosunkach międzynarodowych zgodnie ze swymi kompetencjami.

III. STOSUNKI RZĄDU REPUBLIKI LITEWSKIEJ Z INNYMI ORGANAMI PAŃSTWOWYMI

Artykuł 19. Stosunki rządu Republiki Litewskiej z organami zarządzania samorządów lokalnych

Rząd Republiki Litewskiej zgodnie ze swymi pełnomocnictwami:

1) sprawuje kontrolę nad wypełnianiem przez samorządy lokalne ustaw Republiki Litewskiej i uchwał rządu;

2) może wstrzymywać i zakwestionować uchwały organów zarządzania samorządu najwyższego szczebla w radzie samorządu, jeśli są one sprzeczne z Konstytucją (Ustawą Zasadniczą) Republiki Litewskiej lub innymi ustawami Republiki, w razie powstania zagadnień spornych ostatecznej decyzję o nich podejmuje Rada Najwyższa Republiki Litewskiej;

3) razem z organami zarządzania samorządu lokalnego organizuje zarządzanie obiektami o przeznaczeniu państwowym (infrastruktura produkcyjna);

4) przewiduje ogólne kierunki rozwoju ubezpieczeń społecznych, ochrony zdrowia, oświaty ludowej, kultury, ochrony przyrody.

Artykuł 20. Kierowanie ministerstwami Republiki Litewskiej i innymi organami podlegającymi rządowi Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej:

1) realizuje kierowanie pracą ministerstw Republiki Litewskiej, komisji rządu Republiki Litewskiej, kieruje działalnością służb rządowych Republiki Litewskiej i kontroluje je;

2) zgłasza propozycje w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej w sprawie utworzenia reorganizacji i likwidacji ministerstw Republiki Litewskiej;

3) w razie konieczności tworzy służby publiczne, inspekcje Republiki Litewskiej, komisje rządowe Republiki Litewskiej, a także dokonuje reorganizacji i likwidacji tych organów;

4) zatwierdza założenia o ministerstwach Republiki Litewskiej, służbach państwowych, inspekcjach i komisjach rządowych Republiki Litewskiej.

Artykuł 21. Ministerstwa Republiki Litewskiej

Ministerstwa Republiki Litewskiej są centralnymi organami władzy wykonawczej. Na czele ministerstw Republiki Litewskiej stoją ministrowie Republiki Litewskiej, którzy osobiście odpowiedzialność za wykonanie zadań złożonych na odpowiednie ministerstwa.

Ministerstwa Republiki Litewskiej zgodnie ze swymi pełnomocnictwami realizują politykę rządu, na podstawie ustaw Republiki Litewskiej, uchwał i zarządzeń rządu Republiki Litewskiej, stoją na czele zleconych im działań zarządzania, a także kontrolują ich wykonanie.

Ministerstwa Republiki Litewskiej prognozują rozwój w dziedzinie ich działalności, określają poziom światowy i kontunturę, opracowują programy postępu naukowo - technicznego i socjalno - ekonomicznego, troszczą się o ochronę socjalną swoich pracowników i przygotowanie kadr.

Ministerstwa Republiki Litewskiej w ramach swojej kompetencji podejmują ustawy oraz inne akty.

Artykuł 22. Służby państwowe i inspekcje Republiki Litewskiej

Dla rozwiązania zagadnień zarządzania państwowego organizacji różnych dziedzin ekonomii oraz innych problemów, które nie należą do kompetencji ministerstw rząd Republiki Litewskiej tworzy państwowe służby i inspekcje Republiki Litewskiej.

Służby państwowe oraz inspekcje Republiki Litewskiej zgodnie ze swymi statutami kontrolują wykonanie ustaw Republiki Litewskiej i uchwał rządu Republiki Litewskiej.

Artykuł 23. Komisje rządowe Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej w razie konieczności może utworzyć stałe i tymczasowe komisje spośród ministrów Republiki Litewskiej, naukowców i specjalistów.

Pracą komisji kierują przewodniczący rządu (premier) Republiki Litewskiej, jego zastępca, ministrowie lub członkowie rządu Republiki Litewskiej lub w poszczególnych przypadkach inna osoba.

Artykuł 24. Kontrola rządu Republiki Litewskiej nad podlegającymi mu organami

Rząd Republiki Litewskiej sprawuje kontrolę nad działalnością ministerstw Republiki Litewskiej, innych podlegających mu organów.

Rząd Republiki Litewskiej ma prawo odwoływać akty ministerstw Republiki Litewskiej i innych podlegających mu organów, jeżeli są sprzeczne z ustawami Republiki Litewskiej, postanowieniami, zarządzeniami rządu Republiki Litewskiej.

Rząd Republiki Litewskiej może wymierzać kary dyscyplinarne ministrom Republiki Litewskiej.

IV. WYKAZ MINISTERSTW REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Artykuł 25. Ministerstwa Republiki Litewskiej

W Republice są następujące ministerstwa:

Ministerstwo Ekonomiki;
Ministerstwo Energetyki;
Ministerstwo Finansów;
Ministerstwo Ochrony Państwa;
Ministerstwo Kultury i Oświaty;
Ministerstwo Zasobów Materiałowych;
Ministerstwo Gospodarki Leśnej;
Ministerstwo Handlu;
Ministerstwo Łączności;
Ministerstwo Budownictwa i Urbanistyki;
Ministerstwo Komunikacji;
Ministerstwo Ubezpieczeń Społecznych;
Ministerstwo Zdrowia;
Ministerstwo Sprawiedliwości;
Ministerstwo Spraw Zagranicznych;
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych;
Ministerstwo Rolnictwa.

V. ORGANIZACJA PRACY RZĄDU REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Artykuł 26. Posiedzenie rządu Republiki Litewskiej i tryb podejmowania przez nich uchwał

Posiedzenia rządu Republiki Litewskiej uważa się za prawomocne, jeżeli bierze w nim udział co najmniej połowa członków rządu.

Uchwały na posiedzeniach rządu Republiki Litewskiej podejmowane są większością głosów członków rządu. Przy równej liczbie głosów decyzyjny głos ma przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej.

Artykuł 27. Zagadnienia rozstrzygane na posiedzeniach rządu Republiki Litewskiej

Na posiedzeniach rządu Republiki Litewskiej rozstrzyga się zagadnienia dotyczące polityki państwowej, rozpatruje się programy rozwoju gospodarczego i społecznego, projekt budżetu Państwa Litewskiego i wykonanie ich, a także ustaw Republiki Litewskiej i postanowień rządu Republiki Litewskiej.

Artykuł 28. Przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej

Rząd Republiki Litewskiej posiada jedną kierowniczą (premiera) rządu Republiki Litewskiej.

Przewodniczący (premier) Republiki Litewskiej reprezentuje rząd Republiki Litewskiej.

Przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej:

1) formułuje skład osobowy rządu Republiki Litewskiej i zgłasza w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej w ustalonych terminach odpowiednie propozycje;

2) zgłasza w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej propozycje o reorganizacji rządu Republiki Litewskiej;

3) przeprowadza posiedzenie rządu Republiki Litewskiej i kieruje nimi;

4) mianuje i zwalnia ze stanowisk wiceministrów Republiki Litewskiej oraz ich zastępców;

5) w pilnych przypadkach podejmuje uchwały w kwestiach zarządzania państwem w granicach kompetencji i rządu Republiki Litewskiej i informuje o tym rząd na kolejnym posiedzeniu;

6) wymierza kary dyscyplinarne wiceministrom Republiki Litewskiej, jak również ich zastępcom.

Przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej w razie różnicy zdań z członkami rządu Republiki Litewskiej ma prawo zgłosić w Radzie Ministrów Republiki Litewskiej kwestię zmiany poszczególnych członków rządu Republiki Litewskiej lub podania się do dymisji i sformowania rządu Republiki Litewskiej w nowym składzie.

W razie nieobecności przewodniczącego (premiera) obowiązki przewodniczącego rządu Republiki Litewskiej pełni jeden z jego zastępców.

Artykuł 29. Uchwały i zarządzenia rządu Republiki Litewskiej

Akty normatywne lub aktualne do gospodarki Republiki decyzje rządu Republiki Litewskiej wydaje się w formie uchwał. Uchwały rządu Republiki Litewskiej publikuje się w „Monitorze Rady Najwyższej i rządu Republiki Litewskiej" a w razie konieczności — w środkach masowego przekazu.

Uchwały w sprawie pilnych i bieżących zagadnień wydaje się w formie zarządzeń rządu Republiki Litewskiej.

Postanowienia rządu Republiki Litewskiej podpisują przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej i szef Urzędu rządu.

Rozporządzenia rządu Republiki Litewskiej podpisują przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej lub jego zastępca.

Artykuł 30. Aparat rządu Republiki Litewskiej

Aparatem rządu Republiki Litewskiej jest Urząd rządu.

Funkcje Urzędu określają przepisy zatwierdzane przez rząd Republiki Litewskiej.

Strukturę Urzędu zatwierdza przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej.

Celem przeprowadzenia konsultacji dla przewodniczącego (premiera) rządu Republiki Litewskiej, członków rządu Republiki Litewskiej w ważnych kwestiach zarządzania państwem i gospodarką do etatów Urzędu wpisywane są stanowiska doradców rządu i ekspertów.

Doradców rządu mianuje i odwołuje ze stanowiska przewodniczący (premier) rządu Republiki Litewskiej.

W aparacie rządu Republiki Litewskiej nie można tworzyć i nie można działać organizacjom partii i ruchów społecznych.

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej
W. LANDSBERGIS

Wilno, 22 marca 1990 r.

TASS KOMUNIKUJE

Przewodniczący Rady Ministrów ZSRR N. Ryżkow i szef Urzędu Rady Ministrów ZSRR M. Szkabardnin podpisali uchwałę Rady Ministrów ZSRR o zwolnieniu z szeregów Sił Zbrojnych ZSRR, Wojsk Pogranicza, Wojsk Kolejowych i innych wojskowych do rezerwy wojskowych, którzy odbyli ustalone terminy czynnej służby wojskowej i o kolejnym poborze obywateli do czynnej służby wojskowej w kwietniu — czerwcu 1990 r. obywateli płci męskiej, którzy w dniu powołania mają ukończonych 18 lat, nie mają prawa do odroczenia od powołania do czynnej służby wojskowej, a także obywateli starszych roczników, którzy utracili prawo do odroczenia.

W RADZIE NAJWYŻSZEJ ZSRR

Rada Najwyższa ZSRR w celu doskonalenia zarządzania państwowego w sferze rozwoju narodowego i stosunków międzynarodowościowych powołała związkową republikę ministerstwo Państwowy ZSRR ds. Narodowych.

KRONIKA

Rada Ministrów Republiki Litewskiej mianowała Egidijusa Bizkauskasa stałym przedstawicielem Rady Ministrów Republiki Litewskiej przy Radzie Ministrów ZSRR, zwalniając z tego stanowiska Stanisłowasa Jarozewicziusa w związku z przejściem na emeryturę.

USTAWA

REPUBLIKI LITEWSKIEJ

O ZMIANIE ARTYKUŁU 49 USTAWY O WYBORACH DEPUTOWANYCH DO TERENOWYCH RAD DEPUTOWANYCH LUDOWYCH

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej postanawia:

Zmienić artykuł 49 Ustawy o wyborach deputowanych do terenowych Rad Deputowanych Ludowych, nadając go w sposób następujący:

„Jeżeli w jednomandatowym okręgu wyborczym kandydowało więcej niż dwóch kandydatów na deputowanych i żaden nie został wybrany, to rejonowa, miejska, osiedlowa, apilinkowa komisja wyborcza w wyborach deputowanych odpowiedniej Rady podejmuje decyzję w sprawie przeprowadzenia w okręgu powtórnego głosowania na dwóch kandydatów na deputowanych, którzy uzyskali największą liczbę głosów. O jej decyzji rejonowa, miejska, osiedlowa, apilinkowa komisja wyborcza w wyborach deputowanych do odpowiedniej Rady informuje wyborców w okręgu. Powtórne głosowanie w jednomandatowym okręgu wyborczym przeprowadza się nie później niż w terminie dwóch tygodni, przestrzegając wymagań niniejszej Ustawy. Za wybranego uważany jest kandydat na deputowanego, który uzyska większą liczbę głosów wyborców w porównaniu z drugim kandydatem.

Kiedy podczas powtórnego głosowania pozostaje tylko jeden kandydat, to jest on uważany za wybranego, jeżeli otrzymał ponad połowę głosów wyborców, którzy uczestniczyli w głosowaniu.

Powtórne głosowanie uznaje się za nie odbyte, jeżeli uczestniczyła w nim mniej niż połowa wyborców, figurujących na listach wyborców, a także w razie śmierci jedynego kandydata na deputowanego".

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej
W. LANDSBERGIS

Wilno, 29 marca 1990 r.

Stanisław ŚWIANIEWICZ

W cieniu Katynia

Potencjał produkcyjny polskich obozów oficerskich był duży przede wszystkim dzięki dużej ilości specjalistów: rolników, techników, agronomów, lekarzy i weterynarzy. Kozielańsko było około trzystu lekarzy. Przez cały czas swego pobytu w łagrach przypuszczałem, że ten potencjał był w jakiś sposób przez władze sowieckie wykorzystany. Dopiero NKWD wskazało miejsczyc cały ten potencjał, jaki jakiś sposób przez ludzi ten potencjał był wykorzystany. Zanim przez tych co rządzili Rosją stalinowską, jak wysoka efektywność gospodarcza, przewidyty szale w decyzjach. Za ich decyzją stał niewątpliwie prawie sparaliżowany. Możliwie, że przyszły historycy potrafi wytłumaczyć na czym polegało. Dziś możemy posługiwać się tylko hipotezami. Może być kilka. Nie wydaje się jednak, żeby majątkowe stosunki systemu pracy przymuszonej mogła być pomocna w podjęciu tej decyzji.

Mniejszości narodowe

Drugą ogólną cechą tych wycieków sowieckiego [illegible] gierlnego, z którymi zetknąłem się, była przewaga [illegible] kich mniejszości narodowych inteligencji sowieckiej. [illegible] słowiańskich oraz niesłowiańskich elementów [illegible] nych terytoriów na Zachodzie (tzn. państw bałtyckich [illegible] nej Polski, Besarabii i Bukowiny), a także [illegible] duża ilość cudzoziemców, Wrzodenie to odnaleziono [illegible] podróży z Moskwy do Kołtasu i Komi, gdzie w [illegible] cie przewagi Kazachowie, Tatarzy, Azerbejdżanie [illegible] W obozie zostałem bardzo dużą ilość Żydów polskich [illegible] w latach 1940—41 w ramach Związku Polski [illegible] milion ludzi, dopiero inteligencji, [illegible] tzw. „posłoki". Otóż według obliczeń robiących [illegible] polskiej w Kujbyszewie około 30 proc. tej [illegible] W owym czasie zaludnionych był jeszcze [illegible] w Związku Sowieckim. Żydów wywożono oczywiście [illegible] dów zastałowskich, tylko jako „klasowo obcy [illegible] wał zajmowali się oni przeważnie pośrednictwem [illegible] w marksizmie-leninizmie stanowili [illegible] Latem 1941 roku, jeszcze przed atakiem niemieckim [illegible] no do naszego systemu łagrów duże transporty Ukraińców, Mołdawian ze świeżo zajętych terytoriów Rumunii. [illegible] „łagrunkach" (łagrach) [illegible] więtnówki) stanowili oni absolutną większość. W [illegible] dowiedziałem się, że w Rosji mieszkało sporo Greków, uporczywie trzymali się swego obywatelstwa [illegible] wielu z nich nigdy w Grecji nie było. Mieszkali [illegible] na pobrzeżu morza Czarnego, a szczególnie [illegible] Spotkałem również pewną ilość Persów [illegible] nie z sowieckiego Azerbejdżanu. Pamiętał [illegible] sowiecka prowincja, do której należy także [illegible] trum przemysłu naftowego, oderwana została [illegible] w pierwszej połowie XIX-go wieku.

Na osobną uwagę zasługują Chińczycy. W Rosji [illegible] cyjnej było wielu Chińczyków, którzy chodzili [illegible] sprzedaży przeważnie jedwab oraz różne [illegible] chodzili, aż do tych sowieckich obozów. Pamiętam [illegible] ny dawnej Rzeczypospolitej. Pamiętam ze swego [illegible] sy, kiedy przed chińską rewolucją 1892 roku [illegible] długie warkocze, a kobiety stereokie spodnie. W [illegible] demokracji zaikrzyk, lecz wielu Chińczyków [illegible] Czerwonej Armii jako sowieccy najemnicy, [illegible] łamaną rusczyzną swój czysto handlowy [illegible] by („kowiet płatit moja strelajet"), lecz jednocześnie [illegible] wiele żołnierskich zalet. Nasi inteligenci [illegible] ku muszą dobrze pamiętać te chińskie oddziały [illegible] stronie jako poważnych przeciwników. W 1940 roku [illegible] wielka akcja mobilizowania przebywających w [illegible] ckim Chińczyków do łagrów. W NKWD [illegible] każdy Chińczyk był potencjalnym szpiegiem [illegible] prawie wszyscy z tych tysięcy Chińczyków [illegible] łagrach mieli jako sentencję wyrocku „podejrzany [illegible] wo". Osobiście skłonny jestem przypuszczać, że [illegible] rabu chińczyków do łagrów przede wszystkim [illegible] doskonałymi pracownikami.

Po wybuchu wojny sowiecko - niemieckiej [illegible] rach specjalne kame brygady, składające się [illegible] wersantów. Z natury rzeczy były to przede wszystkim [illegible] brygady. Jako skazany za „szpiegostwo" [illegible] kony do takiej brygady. Jak składała się [illegible] osób, pomiędzy którymi było tylko sześciu nie-Chińczyków [illegible] gadłem był Japończyk przewieziony z Dalekiego Wschodu [illegible] za tym było pięciu Europejczyków: dwóch Niemców [illegible] grów oraz autor tego tekstu. Dwóch wspomnianych [illegible] Węgrów nazywał się Varga i był krewnym [illegible] sty sowieckiego tego samego nazwiska. Nawiązał [illegible] Rakosi; był to późniejszy stalinowski dyktator Węgier [illegible] z nim więcej wspólnego, niż z innymi [illegible] Względu na podobieństwo naszych ministerstwo [illegible] natury rzeczy spowodowało to pewne zbliżenie [illegible] Opowiadał mi w różnym czasie o fragmentach [illegible] łości: o uczestnictwie w rządach Bela Kuna [illegible] 1919 roku, o kierownictwie w komunistycznej [illegible] cyjnej na Rusi Podkarpackiej, o stanowisku wicemin[illegible] turista" w Związku Sowieckim, a potem o stanowisku [illegible] ta Sowieckiej Akademii Architektury, chociaż [illegible] wania fachowego do tej [illegible] Był tak [illegible] mna większość członków brygady skazany jako „szpiegostwo", lecz na nieco mniejszy termin [illegible] lat. Patrzył jednak optymistycznie na swoją [illegible] dzu Sowieckim. Zwierzał się mi, że był w Moskwie [illegible] troszczył się o to, aby mógł przetrwać szczęśliwie [illegible] nia łagierne. Istotnie, w niedługim czasie po [illegible] wie, wyznaczono go na jedno z najbardziej [illegible] podległych stanowisk dostępnych dla więźniów [illegible] łówki dla technicznego i administracyjnego [illegible] Pozywienie, które temu personelowi dawano, [illegible] wnież skazańcy, było zupełnie przyzwoite. Zawsze [illegible] wił musiał więc mieć jedzenie w biurze [illegible] dokoła panowali, tym stanowisku nie zapomniał [illegible] nosił mnie w wielkim sekrecie nieco jedzenia. [illegible] wet autentyczne kotlety; był to pierwszy wypadek [illegible] go pobytu w Szkołelskim więzieniu, [illegible] go rodzaju luksusowe jedzenie. Emigrant [illegible] opowiadałem o tym swoim doświadczeniu z Rumunii. [illegible] że jestem prawdopodobnie jedynym człowiekiem [illegible] mówi dodatnio.

W owej brygadzie wynik pracy przy ścinaniu [illegible] cenione nie indywidualnie, lecz na zasadzie wyrobnictwa [illegible] („zwieno"), do którego się należało. Praca polegała [illegible] drzew, oczyszczaniu z gałęzi, oraz przegłębianiu [illegible] wartości użytkowej materiału (budulec, [illegible] pierówka, drzewo opałowe). Normy wyrobnicze [illegible] jące do pełnej racji jedzenia były bardzo wysokie [illegible] wiek o wielkiej wprawie lub wyjątkowej sile [illegible] wykonać. Wyznaczenie do brygady przeważnie [illegible] pół równało się więc w wielu przypadkach wyrokowi [illegible] W grupie rumuńsko - besarabskiej, którą przybyłem [illegible] łagru w sierpniu 1941 roku, było około 250 osób [illegible] wieku 30—40 lat. Gdy w marcu 1942 roku [illegible] przepisami statystyczno-sprawozdawczymi [illegible] w tej grupie około 70 zgonów, co wynosiło [illegible] czwarta. Ludzie ginęli przeważnie dlatego, że [illegible] konania nomy zmniejszano rację jedzenia. Gdy [illegible] trzydziestodziesięciomiesięcznym [illegible] konać normy i ginął z powodu niedożywienia [illegible] nak, chociaż bardzo często drobnił i poniżał [illegible] wał się w moich słabych możliwościach jako [illegible] tym, że z rządy wykonywali normy i nie [illegible] cłowie. Ów Japończyk, nasz brygadier, bardzo [illegible] wał się w moich słabych możliwościach jako [illegible] i przydzielił mnie do czysto chińskiego ogniwa. [illegible] została w ten sposób, że byłem używany przy [illegible] szczania gruntu od śniegu (pokrywa śnieżna [illegible] do dwóch metrów), do oczyszczania pni z gałęzi [illegible] do ścinania mniejszych drzew.

KRONIKA PAMIĘCI

2. Ratunek dla „Swojaka"

„Swojak" pisze na kartce adresowanej fotograficznego ojca. Był pielęgniarzem, aby karmić ludzi na ulicę Mickiewicza. Ta decyzja prawie kosztowała go życie i ryzykuje życie jego najbliższych, ale pielęgniarz nie należy do osób gadatliwych. Czuła, że na ulicy Mickiewicza, w domu składu i oddawszy karmę, chce odejść. Matka „Swojaka" chwyta ją za rękę.

— Co się stało Zbyszkowi? Co się stało i muszę wiedzieć! Matka stanowczym głosem. W domu później idzie do szpitala w Jakubie i szuka tam swojego lekarza. Ten informuje o gestapowcach, którzy go czekają, kiedy ranny będzie mógł zeznawać.

Mogą przyjechać karetką odtrzeć go do więzienia na Łukiszkach — przypomina lekarz. Jakubowa Niemca i chcieli porwać samochód...

— Chcę syna zobaczyć...

— Nie wolno ryzykować. W szpitalu dopiero mi się udało. Wśród pacjentów na leżąco mogą być konfidenci. Lepiej, żeby nikt nie wiedział o uprzesywaniu syna. Dla Niemca jest to bandyta o niebieskim nazwisku, przywiezionym w stanie ciężkim i nadal nieprzytomny.

Przyjęcie ze szpitala św. Jakuba pani Siemaszko odnajduje kolegę syna, Wiktora Rozowskiego. „Mister" daje się poznać jak niebezpieczny może być zeznania „Swojaka". Głyby zmuszono go do zeznania może dojść do trzaśnięcia wnętrzami w przedzieniu ulic o miasto.

Jakkowiż szpital, którego ściany znajduje się o kilkaset metrów od budynku „Mister" przez gestapo? Niemcy zorganizowują Wilno do obrony. Ulicznie widać patrole lub samochody z dwudziestoma żołnierzami z przepisywiszy się przez Wilię wraz z zespołem „Bałtyka" umknął ścigającym go Niemcom oraz Litwinom z Saugumy.

Z tego samego szpitala „zniknąć" musi „Swojak".

— Nie będzie łatwo, Nie wiem, ilu naszych znajdę w mieście — tłumaczy „Mister" matce „Swojaka".

„Mister" zaczyna szukać kolegów. „Wiąz" — Anatol Kuroczkin zgłasza się do akcji, ale proosi o pomoc przy wybiciu gestapowskiego „kotła" w jego mieszkaniu na Kalwaryjskiej.

— Po wyciągnięciu „Swojaka" wytłoczymy się do ciebie i zlikwidujemy gestapowców — zgadza się „Mister" w dorozce, którą obaj jadą do Sabiny Kalinowskiej, spodziewając się tu zastać któregoś z kolegów. W jej mieszkaniu na ulicy Bielnej chłopcy z brygady „Szczerbca" wytrwają dość długo. Dzisiaj jest tylko „Mamut" — Zdzisław Christa.

— Zresztowali „Swojaka". Leży ranny u świętego Jakuba — informuje kolegę „Mister". Była u mnie matka. Błaga, żeby Zbyszka ratować.

— Mamy iść bez rozkazu? Wiesz, co za to grozi?

— Matka stawia kolację jak go wyciągniemy — śmieje się Romanowski, jakby przełożył wyciągnąć informacje — przypuszcza „Bronisław".

„Wiąz" z „Misterem" zastanawiają się, czy w kilku i jedynie z bronią krótką powinni uderzyć na szpital w centrum Wilna. Pod szpitalem będą sami, bez żadnej osłony — i nie sposób odpowiedzieć na pytanie, ilu żołnierzy, policjantów, zandarmów może im przeszkodzić w wykonaniu zadania. Nie wiedzą nawet, czy w budynku nie ma uzbrojonych agentów Saugumy lub gestapowców, a brak czasu na rozpoznanie...

Jedziemy do „Bałtyka", będzie nas więcej — decyduje „Mamut" i w pół godziny później do dorozki dosiada się Ryszard Peszytek w mundurze paramilitarnej NSKK. Na rękę ma zaczepiony opatrunek, doskonale kryjący pistolet. Jadą po „Turmonta" — Władysława Baniuka, po drodze omawiając szczegóły akcji. Dorozkarz słucha ich przerażony, ale nic nie mówi. Jest patriotą, jak inni wileńscy dorożkarze niezaraz ponieważ głowcom.

Po odnalezieniu „Turmonta" i wynajęciu drugiej dorożki o godzinie siedemnastej zespół „Mistera" podjeżdża pod szpital św. Jakuba. Przed parterowym pawilonem oddziału chirurgicznego widzą wojskową karetkę, obok niej rozmawia dwóch niemieckich żołnierzy. Czyżby przyjechali po rannego? Chłopcy „Mistera" ustalają w podpiecku nowy plan akcji. Widząc „Swojaka" na noszach poczekają aż karetka znajdzie się przy bramie. Tu sterroryzują lub wystrzelają konwojentów i samochodem ucieką wraz z rannym.

Czekają z palcami na spustach pistoletów.

Niemcy ładują do karetki kogoś zupełnie innego i odjeżdżają. Czas zacząć akcję. Jedna dorożka wtacza się pod drzwi pawilonu chirurgicznego, druga czeka na ulicy i tu zostają „Mister" i „Wiąz", „Turmont", „Bałtyk" i „Mamut" wchodzą do szpitala, skręcają w prawo i idą do ostatniej sali po lewej stronie korytarza. Broni jeszcze nie wyjęli, ale każdy z nich ściska pistolet z wprowadzonym do lufy nabojem. Trzeba uważać, aby litewski personel szpitala nie nawiązał kontaktu z budynkiem gestapo, odległym stąd o kilkaset metrów.

„Swojak" widzi nagle w drzwiach sali „Mamuta", który uniemichając się podchodzi do łóżka.

— Wstawaj i wychodzimy!

— Nie rozumie tych słów, ale poznaje stojącego przy drzwiach „Turmonta". Podnosi się z łóżka. Ma na sobie krótką szpitalną koszulę.

Ruch ręki pod kocem na najbliższym łóżku. „Turmont" zaczyna się zauważyć i wyciągnąwszy broń wzywa wszystkich do podniesienia rąk. Najwiękze kłopoty ma pacjent, którego przywą rękę unieruchomiono na wyciągu.

— Nie mogę podnieść — woła, widząc skierowany w jego stronę lufę „Walthera", bo „Mamut" też wyszarpnął pistolet.

„Swojak" stoi przy drzwiach czekając na dalsze polecenia, więc „Mamut" pochyla się i szarpie leżący na łóżku koc. Nie może sobie poradzić, koc stawia opór. Ciągnie mocniej i dostrzega męczyznę, który trzyma się kurczowo nasuniętego na głowę koca.

— Ręce do góry! Puść koc! — woła do niego żołnierz.

— Zostaw pan koc choremu, to są prawe łóżka — szepce przestraszonym głosem uparty pacjent.

Szarpnięcie innego koca i okrzyk zaskoczenia „Swojaka" to kwestia paru najbliższych sekund. Ruszają korytarzem, niekiedy podpierając chwiejący się na nogach kolegę. „Bałtyk" wycofuje się ostatni, gdy „Swojak" wsiada do dorozki.

Szybko odjeżdżają spod szpitala. Na ulicy Kościuszki „Mamut" widzi idącego chodnikiem kolegę. Zatrzymuje dorożkę wiedząc, że tamtemu można.

— Zawieziesz Zbyszka do siebie do domu? — rzuca krótko.

— Czemu nie...

— Tylko uważaj, bośmy go odbili ze szpitala i mogą szukać — przypomina, przesiadając się do drugiej dorożki „Turmontem" i „Bałtykiem" jadą na ulicę Kalwaryjską, żeby wykończyć gestapowców, czekających w mieszkaniu „Wiąza".

Spóźnili się. Niemcy odeszli wcześniej.

Po kilku godzinach „Mamut" pojawia się u znajomych i zanim zdąży coś powiedzieć informują go o partyzantach, którzy — jak zapamiętała jedna z pielęgniarek — pod szpital św. Jakuba przyjechali w niemieckich samochodach i rannego zabrali do samochodu.

Przytakuje, bo chce mu się spać.

W tym samym czasie „Swojaka" wiozą koledzy do Wołokumpi, gdzie na brata czeka „Długi", aby go zabrać do leśniczówki pod Wołkołatą.

...Po zakończeniu walk o miasto rodzina i przyjaciele we wspólnym grobie na dziedzińcu kościoła Bernardynów znajdują wśród innych ofiar ciało Mieczysława Peszkiewicza. Na dwukołowym wózku wiozą trumnę ze zwłokami na cmentarz Piotra i Pawła na Antokolu.

* * *

W wiele lat po wojnie w kościele św. Bartłomieja w Gdańsku pojawiła się wykonana z brązu tablica przez tozwyższyną broni, poświęconą „Żołnierzom 3 Wileńskiej Brygady Partyzanckiej AK „Szczerbca", dowodzonej przez śp. kpt. Gracjana Fróga". Z prawej strony u góry odnaleźć można nazwisko Mieczysława Paszkiewicza — „Kajtka", jednego z 80 poległych żołnierzy brygady.

Stanisław M. JANKOWSKI
polski publicysta

NA ZDJĘCIU: Mieczysław Paszkiewicz — „Kajtek".
Fot. archiwum

Na 580-lecie bitwy pod Grunwaldem

Od XIV wieku Bałtycki Orzeł sąsiaduje z Pogonią, a Polacy i Litwini złączeni losem walczyli przeciwko wspólnym wrogom. 15 lipca br. na Litwie i w Polsce odbędą się uroczystości związane z 580 rocznicą bitwy pod Grunwaldem, kiedy to rycerze polscy, ruscy i litewscy walcząc ramię przy ramieniu zadali dotkliwą klęskę Krzyżakom.

Dla uczczenia tej znamiennej daty Biuro Turystyczne „Tour-Retour" w Łodzi zaprasza rozsianych po całym świecie Litwinów i Polaków na pole bitwy pod Grunwaldem, gdzie w dniach 15—16 lipca odbędą się centralne uroczystości.

Trocka Baza Turystyczna, występująca jako współorganizator tej imprezy, zaprasza ze swej strony wszystkich chętnych na tematyczne wycieczki i obozy młodzieżowe do Rzeczypospolitej Polskiej pt. „580-lecie bitwy pod Grunwaldem".

1. 20-dniowe obozy połączone ze zwiedzaniem zamków krzyżackich w dniach 28 czerwca — 18 lipca, 2 lipca — 22 lipca. Cena 350—480 rubli.

2. Czterodniowe wycieczki w dniach 14—18 lipca. Cena 210—260 rubli.

Wszystkich zainteresowanych prosimy się zgłaszać pod następującymi adresami: Troki, Zatrocze, baza turystyczna, lub Wilno, ul. Sodu 14, hotel „Gintaras", pokój nr 132 codziennie, oprócz dni wolnych od godz. 15 do 18. Wszelką informację można zasięgnąć pod następującymi numerami telefonów: 5-17-45 (w Trokach) oraz 63-88-82 (w Wilnie).

Odrodzona Litwa na miniaturach pocztowych

Ministerstwo Łączności Republiki Litewskiej wydało kopertę, poświęconą odrodzeniu niepodległości. Na rysunku plastyczki Wioletty Skabeitiene przedstawiono słupy Giedymina nad wiosennym kwiatkiem, opasanym narodową trójbarwną szarfą. Tekst głosi: „Odrodzono niepodległe Państwo Litewskie. 11.03. 1990". Kopertę ukazała się w nakładzie 50 tysięcy egzemplarzy.

Jak zakomunikował minister łączności Kostas Birulis, w najbliższym czasie zamierza się wydać kopertę ze znaczkiem pocztowym Republiki Litewskiej. Litewski więc znaczek pocztowy, który ukazał się znowu po 50 latach przerwy, co prawda, na razie jako nadruk na kopercie!

Ministerstwo zamierza emitować litewskie znaczki pocztowe, zadbać o odpowiednie kasowniki. Zostanie to zrealizowane po rozwiązaniu problemów technicznych.

Salamonas WAINTRAUBAS,
kor. ELTA

JAK KAMIEŃ CIĄŻY NA SERCU KATYŃ

Na łamach prasy

W ten sposób, parafrazując słowa znanego wiersza Konstantina Simonowa o wojnie, można określić okropną tragedię, jaką nawet teraz, po upływie wielu wieku, jednakowym a nieustannie rosnącym bólem odczuwa się w sercach ludzi Polski Dwigku Radzieckiego. Katyń stał się dwięk tego słowa przeklęty jedynym, ale najgorszym i niepowetowanej straty drugich zas — świadomością zawinionej winy i pocruciem bólu od długiego, obolałego ciągły ukrywania okrutnej prawdy, zamiast otwartego podania do publicznej wiadomości prawdziwych, a nie zmyślonych słów wyrażenia szczerej skruchy.

Dopiero pierieistrojka umożliwiła wyjście licznych tak zwanych „białych plam", mówimy, chociaż wiele z nich bardziej zasługuje na epitet „brudnych czy krwawe") z kroń dziejów ZSRR, jak na lata w latach pierieistrojki temat Katynia długo pozostawał zakazanym radzieckich historyków, zarzucając już o środkach przemasowego. Mimo, że świat już zdecydowanie odrzucił wyjaśnienia „Komisji Burdenko" roku 1943, obarczające hitlerowców winą za katyńską mamę oficerów polskich, i uznał za sprawę NKWD. Aż do tego czasu, kiedy dzięki skomentowała na łamach tygodnika pracownicka Instytutu Historii Powszechnej AN ZSRR, kandydat nauk historycznych Natalia LEBIEDIEWA.

Masakra katyńska, w której zginęło z rąk NKWD przeszło 15 tysięcy osób, stwierdza N. Lebiediewa, nie była akcją przypadkową. Była to dobrze przemyślana, starannie zaplanowana operacja. Wszystkie zarządzenia co do jej przeprowadzenia wydawał Zarząd NKWD do spraw jeńców wojennych z kapitanem P. Soprunienko na czele. Przyczyn zaś tego masowego mordu autorka publikacji dopatruje się w tym, że „Stalin, którego ambicja i miłość własna zadrażnięte były porażką w wojnie z Polską w roku 1920, żywił szczególną niechęć do ciała dowódczego armii polskiej. Po zlikwidowaniu Państwa Polskiego i udokumentowaniu tego w układzie z Niemcami 28 września 1939 roku, wydał on tych, którzy w przyszłości mogliby podjąć walkę o odrodzenie swego kraju". Takie wyjaśnienie może się wydać uproszczone, nawet prymitywne, ale też nie ulega wątpliwości, że motywy osobiste często odgrywały niepoślednią rolę w postępowaniu Stalina, przywódcy.

Warto odnotować, że N. Lebiediewa zaznacza: **znalezione w dwóch archiwach dokumenty zakowicie potwierdzają świadectwa autora książki „W cieniu Katynia" Stanisława Swianiewicza.**

Dokumenty podwajają i dopełniają nawet najmniejsze przypuszczenie, iż zbrodnia katyńska mogła być sprawą hitlerowców. Wynika z nich, że żadna partia internowanych przez wojska radzieckie w 1939 r. Polaków nie trafiła do niemieckiej niewoli w 1941 r. **Zapoznanie się z całym kompleksem materiałów pozwala wyciągnąć wniosek, iż 15131 polskich oficerów i policjantów z obozu Ostaszkowskiego, Kozielskiego i Starobielskiego w kwietniu—maju przekazano w ręce NKWD i rozstrzelano przez oddziały operacyjne tego resortu.**

W tych dokumentach nie ma komendy: „Pall" czy też „Ogniwo", mówi N. Lebiediewa, ale oznaczone są w nich trasy, którymi podążały etapy ku miejscom masowych rozstrzeli. W jednym — tylko w jednym! spotyka się słowo „Katyń". Jest to, stwierdza N. Lebiediewa, rozkaz wydany w dniu 10 czerwca 1941 roku, a więc tuż-tuż przed wybuchem wojny, i nakazujący kierować 43 żołnierzy ze 136 batalionu konwojowego celem konwojowania radzieckich więźniów politycznych na drodze ze Smoleńska do Katynia. Na tej samej drodze, którą już przebyły przed nimi tysiące Polaków...

Specjaliści, biżyej obeznani ze sprawą Katynia, uważają, że w tej publikacji tygodnika „Moskowskije Nowosti", przygotowanej przez Gennadija Zaworonkowa, odczuwa się posmak sensacyjności, nie brak też drobnych, ale przykrych niedokładności i omyłek. **Bardziej kompetentna, solidna i miarodajna publikacja ma się ukazać w trzecim tegorocznym numerze wydawanego w Moskwie miesięcznika „Nowaja i nowiejszaja istorija" („Nowa najnowsza historia").** Zajmie podobno dobrych 40 stron, jest więc niestety stanowczo za dużo do przedrukowania. Poprosiliśmy więc jej autorkę, członka wspomnianej radziecko-polskiej komisji historyków w sprawie Katynia, doktora nauk historycznych Walentynę Parsadanową, aby napisała dla nas specjalny artykuł na ten temat. Przyrzekła, że to zrobi i przyśle do połowy kwietnia. Jak tylko otrzymamy ten artykuł, o miejscu zaproponujemy go Waszej uwadze, szanowni Czytelnicy.

A na zakończenie przeglądu rozstrzeli z tygodnika „Moskowskije Nowosti" załączamy zamieszczone w niej wykazy ludzi, którzy w tym lub innym czasie byli w rękach NKWD, co wiązało go z tragedią katyńską. Uważamy jednak za stosowne zaznaczyć, że, zdaniem osób kompetentnych, w obu wersjach — zarówno polskiej, jak też radzieckiej — są pewne nieścisłości co do nazwisk i posad, obie też są niepełne.

B. OLSZEWSKI

LISTA RADZIECKICH OSÓB OFICJALNYCH I PRACOWNIKÓW NKWD ZWIĄZANYCH Z TRAGEDIĄ KATYŃSKĄ

(DANE DOKUMENTALNE)

Beria L. P. — komisarz ludowy NKWD
Merkulow V. F. — sędzia śledczy NKWD
Bastakow — naczelnik pierwszego specjalnego oddziału NKWD, major
Bielieskow — naczelnik Obozu Starobielskiego
Wiaziemskij — naczelnik Obozu Ostaszkowskiego, major
Gorełkow P. P. — sędzia śledczy NKWD
Kulajewa M. S. — sędzia śledczy NKWD
Wasilewski — zast. naczelnika pierwszego działu specjalnego NKWD, kapitan
Zarubin W. — pracownik drugiego działu specjalnego NKWD, major
Iwanczew N. K. — sędzia śledczy NKWD
Kiałow A. — sędzia śledczy NKWD
Bogdanow — komisarz Obozu Starobielskiego
Ignatiew — pełnomocnik drugiego działu Głównego Zarządu NKWD
Mołotow I. M. — przewodniczący Rady Komisarzy Ludowych
Mikołajew A. M. — sędzia śledczy NKWD
Mikołajew W. A. — sędzia śledczy NKWD
Milow — dowódca 136 samodzielnego batalionu konwojowego.
Merkułow — zastępca komisarza ludowego NKWD
Milow I. A. — sekretarz generalny
Milow I. A. — komisarz ludowy spraw wewnętrznych USRR
Nikołajew — sędzia śledczy NKWD
Nikołajew — zastępca naczelnika specjalnego działu GUKW, major
Nowosiełko P. K. — naczelnik Zarządu NKWD ZSRR ds. jeńców wojennych, kapitan
Nowosiełko — naczelnik działu piątego GUGB NKWD
Nowosiełko — naczelnik NKWD na obwód kalinigradzki
Nikołajew — pełnomocnik działu drugiego Głównego Zarządu Obozowego NKWD
Nikołajew — naczelnik GUKW, generał-major
Nowikow V. T. — sędzia śledczy NKWD
Nowikow I. A. — starszy politruk

(POLSKA WERSJA)

Beria Ł. P., komisarz bezpieczeństwa państwowego
Bieriesznow, pułkownik
Bogdanowicz, st. lejtnant
Borodynski P.
Borysowicz, st. lejtnant
Wasiłewski, kapitan
Wołkow, pułkownik
Gubajew, st. lejtnant
Demidowicz, kapitan
Jegorow S. J., major, w 1945 r. generał-major
Zarubin W. M., w 1945 r. generał - major
Iwanow, kapitan
Kadiszczew, major
Kirszin (lub Kirskin), komisarz
Kosynkin P. J., generał
Kruglow S. N., generał
Kuptijanow, pułkownik
Lebiediew, major
Lejbkind, st. lejtnant
Lebiedowski, pułkownik
Mazur Paweł, major
Mierkułow W. N. generał
Mironow, pułkownik
Mołotow W. M.
Morskij, agent
Rajchman L. F., generał
Raszuwajew Jakim, kierowca
Rybak L., pułkownik
Sierow I. A., komisarz bezpieczeństwa państwowego
Sirotskij, agent
Stalin I. W.
Starikowicz, lejtnant
Urbanowicz, pułkownik
Fiedotow P. F., komisarz
Elman, major

Jerzy ORDA

5. PO WOJNIE

Dnia 17 czerwca 1945 roku NKWD złożyło wizytę w moim i mojej siostry domu. Po przesłuchaniu udało mi się zbiec dzięki pomocy mojej siostry Heleny. W kotle znalazło się kilka osób. Jednym z nich był ojciec dwojga dzieci żydowskich przybywających w mostry człowiek, który naszej pomocy zawdzięcza swoje życie. Gdy wychodził, siostra dała mu paczkę ze wszystkimi dokumentami świadczącymi o jej wykształceniu i praktyce nauczycielskiej. Żeby mnie nie wydać, o na utrzymywała, że ja jestem „uczoną", ona „chrzaszcz". I z tego powodu nie zna moich powiązań. Tymczasem ten człowiek nie zajrzał do zawartości paczki, a podpisywał protokuły, że są to treśne materiały, wrzucił je do ognia. Zaważy to na dalszych losach siostry i jej dzieci, gdy nie będzie mogła podjąć pracy odpowiadającej jej kwalifikacjom.

Zagrożone też zostało jej prawo pobytu w moim czteropokojowym mieszkaniu w środmieściu (przy ul. Jagiellońskiej 6). Władze utrzymywały, że z powodu trudnych warunków mieszkaniowych, osoby nie pracujące będą wysiedlane poza miasto.

J. Orda, pozbawiony mieszkania, przypadkiem przez swego szefa, by zamieszkał nocowania w archiwum, zżyty był z naszym domem. Mógł i chciał zapewnić bezpieczne mieszkanie temu gronu. Ale miasto wprowadziło zakaz meldowania się. Jedynym do tego tytułem mogło być małżeństwo. W owym czasie społeczeństwo polskie nie przywiązywało wagi do różnych fikcyjnych małżeństw pozbrzeżnych do rozwiązywania trudnych sytuacji. Rzecz w tym, że władz, które wydawały takie dokumenty, już w Wilnie nie było (przypuszczalnie koniec rok podległych Delegaturze Rządu RP). Masowe aresztowania wymiotły te kadry na Wschód. Kto ocalał, wyjechał do PRL. Nie było innej rady dla J. Ordy, jedynie wziąć ślub z Heleną Zielewicz w urzędzie stanu cywilnego. Stało się to w Wilnie 17 października 1945 roku, kiedy ja już znajdowałam się w Warszawie. Siostra moja, zaconnica-wizytka, przebywająca chwilowo poza zgromadzeniem, bojąc się wysiedlenia z Wilna oprócz już dokonowionego trzykdi dzieci, wiszą jeszcze trójkę dzieci ze wsi, aby mogły uczęszczać do szkoły. Ratowała tu nowa sytuacja, warta tełnuty twórców Kabaretu Starszych Panów. Trójka dzieci, od czterech lat mieszkająca u siostry, mówi do niej: „Mamo". Trójka przybyłych zwraca się do niej również w ten sposób. J. Orda ze swego miejsca pracy otrzymuje więc dla „swej" liczniej, odmiooosobowej rodziny kartki żywnościowe, a także działkę tuż koło archiwum. Jego wychowanek, a zarazem syn chrzestny, kiedy dopiero opuszczając Wilno w 1959 roku zaczął do niego i o nim mówić „Tato", tak opisuje ten okres: „Sam mi opowiadał, że zacynał wzbudzać swoją osobą nadmierne zainteresowanie aparatu Berii. W tej sytuacji małżeństwo świeckie (...) z Heleną Zienowicz matką-opiekunką sześciorga dzieci (...) uzasadniało w oficjalnej władz jego pobyt w Wilnie (...). Jego oryginalny wygląd mógł robić wrażenie frasobliwego tatusia, którzy nie mogąc utrzymać rodziny, wziął sobie jeszcze małą działkę, na której ta cała gromadka kolaków sadziła rzodkiewki (...). Pamiętam, jak tata opowiadał mamie zabawne historyjki z pracy, jak mu koledzy współczuli, że się ożenił z niemałym naryżkiem (...) Iloć tych dzieci szybko topniała (na wsi utworzono szkołę z polskim językiem wykładowym, ojciec zabrał dwójkę swoich dzieci żydowskich)... Wkrótce zredukowała się praktycznie do mnie. W tamtym czasie — jak sam mi to mówił w 1959 roku — Mama była dla mnie jedynym przyjaciełem. Wokoło pojawiły się zaskarżone mordy, a ci, co zostawali, niechętnie podtrzymywali ze mną znajomość... Ten okres, kiedy topniało gdzieś Wilno polskie, a ja coraz więcej nie pojawiało się coś zupełnie mi nieznanego, był najtrudniejszy w moim życiu. Dzięki Mamie przetrwałem ten okres, tym najtrudniejszym okresie ona była jedynym moim wierznym przyjacielem. Nie miał odrzwiek, kto mógł otworzyć. Wtedy tylko z nią mogłem o wszystkim porozmawiać...

Przyszły na niego jeszcze ciężkie chwile, kiedy wyrzucono go z archiwum za „brak biletem" — jak tam mówiono. Raz naraził się władzom, gdy odmówił nostryfikacji swego doktoratu. Proponowano mu, by w Moskwie złożył egzamin z zasad marksizmu-leninizmu i w tym duchu ponownie napisał swoją dysertację na temat Filoska. A potem sprzeciwił się wywiezieniu części archiwaliów do Mińska i Lwowa. Uważał, że skoro zbiory są zinwentaryzowane, uczeni z terenu Białorusi i Ukrainy mogą przyjeżdżać do Wilna, by tutaj korzystać z archiwaliów dotyczących tamtych ziem. Podejrzewam, że i znalezione przez kogoś „skrywane na gorsze dni" dzieła kościoła celowo dłuższą drogą ulicy Mickiewicza (późniejszy Gorkiego, a Leninia). Spotkał go szef z archiwum i zadrwił, że mu „witki zaćwieli", on go przeprosił, że się śpieszy, gdyż nie spóźnić do Dominikanów na kazanie w języku polskim.

Jego wychowanek tak opisuje tamte czasy: „Kiedy wyrzucono go na początku lat pięćdziesiątych z pracy, przez kilkanaście miesięcy Mama utrzymywała nas troje, pracując jako nocny stróż dwóch placówek handlowych". Zamierzając podjąć pracę siostra moja udała się do Pedagogium. Było to — jakby się dziś mogło nazywać — ponsturalne studium, które absolwentom szkół średnich dawało uprawnienia do nauczania w szkołach powszechnych. Chciała uzyskać dublikat po stracie swego dyplomu. Okazało się, że ktoś, repatriując się do Polski, wybrał oryginał i złożył podpis w jej imieniu. Takie sfery, jakie się w okresie repatriacji. Osoby, które spod władzy Stalina chciały uciec do Polski, zaopatrywały się w przyzwane im dokumenty, do których miały dostęp. Nie mając żadnych szans na uzyskanie innej pracy, siostra podjęła się tej, co jej pierwej.

Wracam do opisu tych czasów przez naocznego świadka, wychowanka Jerzego dra Józefa Zienowicza. Jedną z tych placówek był niezbyt elegancki bar z alkoholem. Nieraz ją tam zastępowałem, zwłaszcza w godzinach, kiedy bar się zamykał. Wtedy wielu pijaków, zwłaszcza jeszcze czterdziestoparoletnia kobieta zaczynała udawać pokaraną starucha, zaczynała mówić nienielegalne wierszyki, podpisywać się jak pół-analfabeta... Najpierw Tata próbował ją zastępować, ale namiętny intelektualista, nawet pod latarnią uliczną i wspinając się na palce, żeby więcej światła padało, czytał książki tak wytrwale, aż wzbudził zainteresowanie otoczenia: „Czto tak dieduszka czytajesz? Kakoj eto romanł" Nie był to, niestety żaden roman!", tylko grubszy słownik bodajże grecko-hebrajski z biblioteki uniwersyteckiej. Jakoś stróż Tata był spalony.

Nazajutrz posterunkowy zaczął Mamę wypytować o jej dzieła, to znaczy o Tatę. Mama, żeby odwrócić zainteresowanie władzy, zaczęła udawać niepowagę umysłową, a żeby dać nie wtrącać dzi podejrzeń z kolei nagłym swoim znikniętem sprzed sklepu, posyłała go od czasu do czasu do mnie, sama wtedy nieprzemienna, zaczęła dawać książki, które nadawały się do wyłądu w sklepie, lekturę atkaną po kryjaku... Wtedy rozeszła się fama, że dziel chce mnie pomóc w lekcjach...

Były to chude lata. W zimie owsianka, latem kapuśniak z grzybami ubierannymi przez Tatę... Pamiętam, jak Mama ukradkiem, pomywszy naczynia jakieś grzyby, które o mały włos nie trafiły do gamka, a twierdziła, że to są muchomory... Tata twierdził, że muchomory po kilku zaparzeniach wrzątkiem też są jadalne. Gotował sobie ukradkiem w garnuszku grzyby, które Mama pomywała, a potem ziadł biegunkę. Jedyną okrasą do tych potraw była sól, którą zaniecyjkiły koledzy z pracy, jeden leciał Mamie wyrzucić. Pamiętam cudowny smak kawałeczków czekolady pozostawionych przez smoczy, smak spaleniskowych mandarynek. Jaki cudowny smak miała margaryna w dzień wigilii, grubo posmarowana na kawałeczku z celofanu. Tylko, zdaje się, że wtedy tylko ja najadłem się do syta, bo była jedyna córeczka, a z jakiegoś powodu pokowę. Mama powiedziała, że jej to może zaszkodzić, a Tata spoto zostawił na jutro. Na śniadanie Mama nie miała apetytu, a Tacie bardzo smakowała owsianka, bo zawięcie zdrapywał łyżką resztki. Ja jedłem jakieś prawniczki, które Mama zdobywała w sklepie pełniąc nadprogramowo funkcje tragarza podczas remanentów. Kiedyś spadła ze schodów z jakąś skrzynią i złamała nogę. Długo ta noga

(Dokończenie na str. 4)

SPORT

„ŻALGIRIS" POZA EKSTRAKLASĄ

Piłkarze wileńskiego „Żalgirisu" nie wystąpią w piłkarskiej ekstraklasie — tak zadecydował komitet wykonawczy Federacji Piłki Nożnej ZSRR na posiedzeniu odbytym 29 marca. Jest to decyzja czasowa i — o ile „Żalgiris" wyrazi chęć występu w mistrzowskiej krazie — nic nie stoi na przeszkodzie, aby wrócił do grona ekstraklasowiczów.

W ten sposób moskiewskie „Dynamo" zajmie jedno z 2 punkty zdobyte walkowerem z „Żalgirisem", podobnie jak „Czernomorec" za zwycięstwo nad wilnianami — 1:0.

Decyzją komitetu wykonawczego piłkarze Republiki Litewskiej, podobnie jak Gruzji, nie będą mogli obecnie wystąpić w spotkaniach międzynarodowych, ponieważ ich federacja straciła przedstawicielstwo w Federacji Piłki Nożnej ZSRR.

Na posiedzeniu wiele miejsca udzielono przygotowaniom reprezentacyjnej jedenastki ZSRR do występu w finałowej mistrzostw świata we Włoszech. Jej naczelnik N. Simonian skharakteryzował kandydatów do finałowy narodowej, oświadczył, że występ w niej jest dostępny dla każdego.

Podano też kalendarz spotkań drużyny radzieckiej w meczach towarzyskich poprzedzających występ we Włoszech. Przedstawia się on następująco: 25 kwietnia — z Irlandią, 18 maja — z „Schalke-04", 20 maja — z zespołem „Hannover", 28 maja — z Izraelem, a wszystkie pojedynki nieniełego rodzaju ZSRR wygrywa. 15 maja rozpocznie się ostatnie zgrupowanie kandydatów na wyjazd do Italii.

SUPER-ALE KRĄŻEK

Olimpijska hokejowa reprezentacja ZSRR wojażowała po Kanadzie, gdzie rozegrała trzy spotkania z drużyną tamtejszego kraju. Dwa mecze przyniosły zwycięstwo radzieckim mistrzom krążka — 7:4 oraz 3:2, a w jednym spotkaniu górą był reprezentanci Klonowego Liścia — 5:4.

Sposobiąca się do mistrzostw świata hokejowa reprezentacja ZSRR udała się na serię wygrybów do Finlandii. Rozpoczęły się one niezbyt fortunnie, jako że w inauguracyjnym pojedynku ZSRR uległ Finlandii 2:5.

PUCHAR DLA „JUVENTUTU"

Koszykarze hiszpańskiego klubu „Juventut" Badalona wygrali również drugi finałowy mecz w rozgrywkach o Puchar Koracza ze „Scavolini" Pesaro — 96:86 i zdobyli to zaszczytne trofeum.

MUNDIAL W BRAZYLII

Prezydent Brazylii F. Collor de Mello zaproponował, aby jego kraj był gospodarzem piłkarskich mistrzostw świata 1998 roku. Miało to miejsce podczas jego spotkania z przewodniczącym FIFA J. Havelange.

Havelange podkreślił, że FIFA będzie popierała kandydaturę Brazylii, gdyż futbol w tym kraju bije rekordy popularności.

Brazylia przeżywa obecnie głęboki kryzys gospodarczy. W porównaniu z rokiem ubiegłym inflacja wzrosła tam o 2700 procent, a koszty mistrzostw świata wynosiłyby 6 mld dolarów. Ojczyznę Pelego stać będzie na to jedynie pod warunkiem, jeśli wyjdzie z gospodarczego dołka".

Inf. wł. i TASS

ROCZNICE TYGODNIA

● 2 kwietnia 1910 r. w Warszawie ukazał się pierwszy numer „Trybuny" — legalnego pisma SDKPiL (wychodziło do 30 lipca 1910 r.).

● Przed 180 laty, 2 kwietnia 1640 r., urodził się Emile Zola (zm. 1902), pisarz francuski, teoretyk i główny przedstawiciel naturalizmu.

● 2 kwietnia — Międzynarodowy Dzień Książki Dziecięcej, święto obchodzone w dniu urodzin duńskiego pisarza Hansa Christiana Andersena (1805—1875).

● Przed 250 laty, 2 kwietnia 1640 r. zmarł Maciej Sarbiewski (ur. 1595), poeta polsko-łaciński o europejskim rozgłosie, doktor filozofii i teologii, wykładał poetykę i retorykę w Akademii Wileńskiej.

● 3 kwietnia 1930 r. urodził się Helmut Kohl, kanclerz federalny RFN.

● Przed 45 laty, 4 kwietnia 1945 r. Węgry zostały wyzwolone spod okupacji hitlerowskiej.

● 4 kwietnia 1920 r. została utworzona Ludowa Partia Pracy (do 1943 r. — Komunistyczna Partia Panamy).

● Przed 110 laty, 4 kwietnia 1880 r. zmarł Władysław Tatarkiewicz (ur. 1866), polski filozof i historyk filozofii, estetyk i historyk sztuki.

● 5 kwietnia 1920 r. IX Zjazd RKP(b) podjął uchwałę o wydaniu Dzieł W. Lenina.

● Przed 85 laty, 5 kwietnia 1905 r. urodził się Waldeck Rochet (zm. 1983), działacz francuskiego międzynarodowego ruchu robotniczego i komunistycznego.

● 6 kwietnia 1520 r. zmarł Rafael (właść. Raffaelo Santi, ur. 1483), włoski malarz i architekt, jeden z najwybitniejszych artystów epoki renesansu, wywarł wielki wpływ na sztukę europejską.

● Przed 45 laty, 6 kwietnia 1945 r. zmarł Jerzy Lipski (ur. 1889), paleobotanik, autor książki „Roślininość Polski w kredach mikołowskich", będącej pierwszym przeglądem flor kopalnych kraju.

● 6 kwietnia 1690 r. urodził się Anthony Fokker (zm. 1930), holendersko-ki, później amerykański konstruktor lotniczy i przemysłowiec.

● Przed 90 laty, 7 kwietnia 1870 r. urodziła się Jelena Gołębiewa, znakomita aktorka, artystka ludowa ZSRR, Bohater Pracy Socjalistycznej.

● 7 kwietnia — Światowy Dzień Zdrowia.

● Przed 110 laty, 7 kwietnia 1880 r. urodził się Witold Mickiewicz-Kapsukas (zm. 1935), jeden z organizatorów KP Litwy, publicysta, historyk i polski literaturoznawca.

● 8 kwietnia 1890 r. urodził się Zbigniew Drzewiecki (zm. 1971), polski pisarz i pedagog.

● Przed 50 laty, 8 kwietnia 1940 r. polski okręt podwodny „Orzeł" zatonął w wyniku Norwegii hitlerowski transportowiec „Rio de Janeiro", na którym znajdowały się oddziały desantowe, przyczyniając się do ujawnienia rozpoczętej przez hitlerowców inwazji na Norwegię.

● 8 kwietnia przypada 110 rocznica urodzin ludowej Adamskaskaza (1880—1941), działacza ruchu rewolucyjnego, zginął z rąk faszystów.

Jerzy ORDA

(Ciąg dalszy ze str. 3)

nie chciała się gołić, bo Mama za wcześnie poszła do pracy, potem przez dłuższy czas kulała.

W końcu szef Litewskiej Akademii Nauk przyjął Tatę na etatowego. Przez szereg lat portier — doktor filozofii... był niezaszafiopym ekspertem w opracowywaniu historii Litwy.

W pokoju Taty — Ordzie zdarzają się nieprawdziwe informacje. Należy do nich opinia, dokumentowana przez podłużną zupełnie odsłoniętą czaszkę, którą w chwili natężonego skupienia zbierają się fatdy skóry. Nos miał wąski (...), oczy wypukłe (...) ciemne, ubrany w słatygowaną marynarkę i nieokreślonego koloru spodnie, chadzał w drewnianych tarkietkach, przymocowanych do nóg zdartymi do ostateczności cienkimi paskami (...) On, potomek starego rodu (...) wydawał się urodzonym historykiem - archiwistą (...) nieocenioną wywołacz ał mi przyjaźń. Zdawało się, że człowiek ten na wyłot przejrzewał mgiełkę historii, całą jej zawiłą nić. Uczyniwszy nam otchy i uczył za ponownymi dostrzegać wydarzenia istotne, które tutaj na krawędzi między Wschodem a Zachodem są tak skomplikowane i kapryśne. Na moją prośbę (...) przetłumaczył z francuskiego urywki pamiętnika znanego wileńskiego profesora medycyny doktora Franka (...)"

Dyrekcja archiwum powierzyła Jerzemu Ordzie dokształcanie młodych kadr. Jego wychowankowie otaczali mistrza nie tylko uznaniem, podziwem, ale i miłością. Z okazji 60-lecia urodzin uwieńczyli mu uroczysty jubileusz. W jedynej gazecie w języku polskim, w „Czerwonym Sztandarze" opublikowano artykuł pt. „Życie poświęcone nauce", podpisany przez W. Bikulicza z Instytutu Historii Akademii Nauk ISRK. Autor wielki jubilata jako „niezrównanego znawcę najcenniejszych zasobów" Archiwum wileńskiego, jego opracowania dotyczące zamku trockiego, jego publikacją dokumentów prawą rękę na wojnie i szukając nowego zawodu, rozpoczął pracę w archiwum: „Kdaja rozterka się pogłębiała... potrzebne były nieprzeciętne wiadomości. Jedynie pocieszenie: w naszym zakłoconym po wojnie kolektywie mieliśmy Jerzego Ordę, jedynego u nas doktora historii sztuki..." Opisuje on dzień codzienny, kiedy koledzy popijają herbatkę, gawędząc..." i tylko Orda jest zaabsorbowany wiekowymi dokumentami, zapisanymi podłużną zupełnie odsłoniętą czaszką, którą w chwili natężonego skupienia zbierają się fałdy skóry. Nos miał wąski (...), oczy wypukłe (...) ciemne, ubrany w słatygowaną marynarkę i nieokreślonego koloru spodnie, chadzał w drewnianych tarkietkach, przymocowanych do nóg zdartymi do ostatecznośći cienkimi paskami (...) On, potomek starego rodu (...) wydawał się urodzonym historykiem - archiwistą (...) nieocenioną wywołacz ał mi przyjaźń. Zdawało się, że człowiek ten na wyłot przejrzewał mgiełkę historii, całą jej zawiłą nić. Uczyniwszy nam otchy i uczył za ponownymi dostrzegać wydarzenia istotne, które tutaj na krawędzi między Wschodem a Zachodem są tak skomplikowane i kapryśne. Na moją prośbę (...) przetłumaczył z francuskiego urywki pamiętnika znanego wileńskiego profesora medycyny doktora Franka (...)"

Dyrekcja archiwum powierzyła Jerzemu Ordzie dokształcanie młodych kadr. Jego wychowankowie otaczali mistrza nie tylko uznaniem, podziwem, ale i miłością. Z okazji 60-lecia urodzin uwieńczyli mu uroczysty jubileusz. W jedynej gazecie w języku polskim, w „Czerwonym Sztandarze" opublikowano artykuł pt. „Życie poświęcone nauce", podpisany przez W. Bikulicza z Instytutu Historii Akademii Nauk ISRK. Autor wielki jubilata jako „niezrównanego znawcę najcenniejszych zasobów" Archiwum wileńskiego, jego opracowania dotyczące zamku trockiego, jego publikacją dokumentów

o sporach chłopów i mieszkańców miasteczek z rządcami majątków, podkreśla udział w przygotowaniu do druku dokumentów z historii Powstania Styczniowego, wydanych współnie przez radzieckich i polskich historyków.

„Głębokość i wszechstronność wiedzy, skrupulatność, sumienność, staranne sprawdzanie danych naukowych nadają wszystkiemu, nad czym pracuje jubilat cechy gruntowności i doskonałości. Charakterystyczna cecha: wszystkiemu, co zrobił uczeń Mickiewicza i Lenin, Białorusi i Ukrainy, Polski Ludowej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Nie sposób wymienić nazwisk wszystkich uczniów, którzy są wdzięczni Jerzemu Ordzie za pomoc (...) Jerzy Orda stale jest rzeki i wesoły, z dużym zainteresowaniem śledzi najważniejsze wydarzenia życia politycznego i kulturalnego (...) nie słabnie jego autorytet naukowy i moralny wśród kolegów (...)"

Dużą rolę odegrał w rozwijaniu życia towarzyskiego młodych pracowników Archiwum, powieżonych jego opiece. Po imieninach, dnianich kobiet, po różnych uroczystościach pozostały liczne fotografie i wierszyki okolicznościowe jego autorstwa.

Tytuł artykułu w „Czerwonym Sztandarze" „Życie poświęcone nauce" tylko w części odpowiada prawdzie. Nauka zajmowała Ordzie tylko połowę, spędzaną w archiwum. Pozostałe godziny miał wypełnione służbą społeczną narodowi. Angażowano go na wszystkie zajęcia szkoleniowe nauczycieli polonistów. W liście do wychowanka (z dn. 5.12.1960 r.) pisał: „w początkach listopada wygłosiłem niemal bez przygotowania „na chybcika" w ciągu 6 godzin 4 referaty na Zjeździe Nauczycieli Polonistów: „Antygona", „Prometeusz skowany" i „Odprawa posłów greckich" Kochanowskiego (...)"

W czasie kursów wakacyjnych dla nauczycieli pytano go przekornie o „Po prostu", pismo wtedy cenione i stanowiące jakby legitymację do uprawnień Polaków z innymi narodami. Z historii USB tylko ten wątek, ten krąg studentów i profesorów oznano za godzien ekspozycji na wystawie poświęconej Uniwersytetowi Wileńskiemu. Czy Orda wykorzystał tę sytuację Mógł — bez nieprawdy — akcentować, że był współredaktorem tego czasopisma. Gdzież tam! On akcentował swój zawód. Przystąpił w nadziei, że pismo to stworzy mu wolną trybunę do swobodnych wypowiedzi. Okazało się, że pismo służyło innym celom, których on nie podzielał. Musiał się dystansować od niektórych spraw, w końcu odszedł z redakcji.

(Cdn.)

Janina ZAGAŁOWA

Warszawa

NA ZDJĘCIU: Jerzy Orda przy badaniu średniowiecznych murów.

Fot. archiwum

Kto odebrał sygnał „SOS"

Tak nazywa się ekspozycja, której otwarcie nastąpi jutro w lokalu byłego muzeum rewolucji. Fotografie i inne dokumenty opowiadają o Litwinach, którzy narażając życie ukrywali Żydów w latach okupacji faszystowskiej.

Organizator wystawy — Litewskie Państwowe Muzeum Żydowskie — zaprasza do jednoczesnego zapoznania się z pracami znanego fotografika Frederika Brenera „Izraeli", Zienia i ludzie". Do otwarcia tej ekspozycji, przyczyniły się również Centrum Salomona Michoelsa i „Rich Foundation" (Szwajcaria).

Inf. wł.

Co ujrzymy na ekranach

★ CZYSTA KREW ★ SPRAWA WITEŃSKA ★ ATLANTIC CITY

★ Kolorowy film „Czysta krew" („PLANETA" — 2—4.IV o godz. 19.30) zrealizował filmowy bałcuracy i polscy reżyserzy Wiktor Turow przy współpracy Zygmunta Malanowicza. Fabuła bardzo zwyczajna. Autorzy koncentrują uwagę na trzech głównych postaciach. Jedna z nich — dziekej Filip, który jedy w szpitalu i nie wie, że w tym czasie wspaniałego konia Faworyta powstrzymano przewieźć w inne miejsce — specjalnego furgonu nie ma i rumiak będzie kryć, który dostuje tysiąc rubli dewizowych, postanowiono przewieźć w cigżarówce. Już od pierwszych sekwencji filmu jasne, że Faworyt jest skazany, gdyż nie wytrzyma długiej drogi, a najważniejsze — obojętność ludzi, którzy niedbalstwa. Ludzie potrafią obronić, zachować piękno, jakim jest wspaniałe źrebię. Czy może właśnie ten sam los czekaje świat, w którym żyjemy, ale o którego losie i wartości tak rzadko i mało myślimy — jak gdyby zapytują twórcy filmu. W głównych rolach — Walentina Masalskiej, Boris Niewzorow, Nikołaj Burlajew.

★ Na ekrany wchodzi petnometrażowy film fabularno-publicystyczny „Sprawa witeńska" („AIDAS" — o godz. 20.30), który zrealizował znany białoruski twórca filmów dokumentalnych Wiktor Daszuk. 20 lat temu zaproponowano mu nakręcenie filmu dokumentalnego o śledczym do szczególnie ważnych zleceń prokuratury białoruskiej Aleksandrem Wiżewnikiem jako najbardziej utalentowanym, najlepszym zawodowo.

Po latach to nazwisko znowu wypływa w związku z tragicznymi wydarzeniami. W ciągu 14 lat w rejonach witebskim i połockim zduszono 36 kobiet. W tym okresie w 11 procesach karnych zapadły 14 wyroków najwyższej kary. Gdy wreszcie prawdziwy przestępca został wykryty, okazało się, że wcześniej dostał już ponad 10 lat, drugi — 12, trzeci — 15, piąty — 15, czwarty po 8 latach więzienia prawie całkowicie ślepy, pozostawał usiłował popełnić samobójstwo, szóstego zastrzelono. Bezpodstawna więzienia i wyroków nieżyjkami sądowymi miał bohater starszy film dokumentalny, gdy. W filmie „Sprawa witebska" wykorzystano autentyczne zapisy przesłuchań, wiele lokalnie w miejscach przestępstw, z udziałem prawdziwego przestępcy, relacje niewinnie skazanych...

★ Kolorowy film współprodukcja kanadyjsko-francuskiej „Atlantic City" („MOSKWA" i sala, o godz. 11, 13, 15, 17, 19, 21 „WINGIS" o godz. 10.30, 20.30) zrealizował w 1980 roku znany francuski reżyser Loui Malty. W tym samym roku film ten został wyróżniony najwyższą nagrodą Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Wenecji „Złotym Lwem św. Marka". Brytyjska Akademia Filmowo-Telewizyjna przyznała ewę nagrody Malleyemu za najlepszą reżyserię, aktorowi Burtowi Lancasterowi — za najlepszą rolę męską. Film zabarwiony jest sentymentalnym tonem historii miłosnej starszego mężczyzny, który zamieszkuje w kasynie i ugruntować się w życiu. Ma oba romansy z mnożnym podstarszym mężczyzną, z byłym działaczem podziemnego biznesu, który ciągle jeszcze uda i niepowtarzalnego superman. I potrzeczza serc. Ta historia nie ma happyendu.

W. KAZIMIERIATIENE

PRZYSŁOWIA MIESIĄCA

Kto w kwietniu w polu pracować nie będzie, temu w czerwcu się ale zazieleni.

***

Kto w kwietniu w polu szczerze pracuje, ten cały roczek bieduje.

***

Chodzi w kwietniu słońce grzeje, jeszcze pole śnieg zawieje.

***

Kwiecień chmurny, maj z wiatrami, rozek żyzny jest przed nami.

***

Gdy w kwietniu pszczoła jest nieruchliwa, to mokra wiosna zwykle bywa.

***

Nie daje rolnikom otuchy, gdy kwiecień zimny i suchy.

***

Śnieg kwietniowy trawie zdrowy.

***

Na Wincenty (15) nieraz bywa mróz zawzięty.

***

Na Teodora (20) sadzić ziemniaki pora.

***

Gdy pogodnie i ciepło na Wojciecha (23) to dla rolników duża pociecha.

***

Na Katarzyny (30) w ogrodzie zielenią się jarzyny.

***

Kiedy w kwietniu słonko grzeje, to rolnik nie zubożeje.

***

W kwietniu nasienie miej, oraz, bronuj i siej.

Dobrał K. K.

UŚMIECHY SPOD OŁÓWKA

Rozrywki umysłowe

Krzyżówka

POZIOMO: 1 — żaglowiec dwumasztowy; 3 — obskurna knajpa, szynk; 9 — pies myśliwski; 10 — łódź, okręt; 11 — zorganizowana działalność; 13 — przywiązanie, zaufanie; 15 — ślad po przejściu piły; 17 — pieszczotliwie o psie; 20 — chronią flaru mostu przed krą; 22 — papla, nudziarz; 23 — siwizna na skroniach; 25 — postawa, pozycja; 27 — nalewka z różnych gatunków owoców; 31 — gorący stop w głębi Ziemi; 32 — czasza z uchem, dzban; 33 — flaz; 34 — cierpi na duszniec; 35 — wulkan w Europie.

PIONOWO: 1 — kraina historyczna w Hiszpanii; 2 — port w Szwecji; 4 — sprawa sądowa; 5 — małe okienko w dachu; 6 — opera Bellinego; 7 — kryty pojazd na 2 wysokich kołach; 8 — ryb tłuszcz; 12 — specjalista oceniający napoje; 14 — ogłoszenie, plakat; 16 — drzaga; 18 — pnąca się bylina, pochrzyn; 19 — największy stadion Brazylii; 21 — dawne wierzchnie okrycie męskie; 24 — największy instrument muzyczny; 26 — bonifikata; 28 — zapora; 29 — słodka ozdobna ta na oprawie książki; 30 — papiery urzędowe.

Ułożył „GONT"

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 24 MARCA

Poziomo: Leningrad, Kamczatka, andrus, ciesła, falanga, kalibet, pepsyna, Oregon, kurier, alfabet, esparto, agresor, Dalton, altana, Almaden, dziewierz, admonicja.

Pionowo: Leninakan, andrut, balista, Bamberg, azalia, akselbant, rewanż, Mikołaj, fregata, aporter, ostrzał, pluralizm, elegia, stagnacja, gualarz, Ostenda, Moskwa, Alfons.

POGODA W KWIETNIU

Podobnie, jak i w roku ubiegłym, również tegoroczny pierwszy wiosenny miesiąc marzec był ciepły. Średnia miesięczna temperatura wyniosła 4 — 5 stopni ciepła, czyli o 1 — 2 stopni wyżej od średniej wieloletniej. Można się też spodziewać, że również kwiecień będzie bardziej podobny do ubiegłorocznego niż do zwyczajnego.

Przeciętna temperatura kwietnia zazwyczaj wynosi 5 — 7 stopni ciepła, ale często wtępują dosyć znaczne wahania Np., średnia temperatura bardzo zimnego kwietnia była o 4 — 6 stopni niższa od średniej wieloletniej, a w razie dużego mrożnego powietrza z Arktyki temperatura w pierwszej dekadzie kwietnia może obniżyć się do 12 — 17 w rejonach południowo-zachodnich do 7 — 11 stopni mrozu, a w drugiej dekadzie temperatura obniżyła się do 10 — 15 stopni powyżej zera w roku 1986 i tylko w Litwie wschodniej.

Raz na 20 lat średnia temperatura miesiąca może być o 4 — 6 stopni wyższa, niż zwykle, a w najciepleższych dniach podnosi się do 25 — 29 stopni powyżej zera.

W dniu 11 — 14 dżdżystych dni kwietnia zwykle notuje się 33 — 50 mm opadów, tj. nieco więcej niż w marcu.

Do zjawisk meteorologicznych w kwietniu należą prawie corocznie gołoledzie, ale słabe. W 1977 roku zanotowano większą gołoledź, gdy Grubsko, Narwy i lodu w rejonach północnych i wschodnich wynosiła 55—89 mm. Zamiecie występują rzadko — 1 — 2 razy na 10 lat. Zmniejsza się liczba dni mglistych, ale częściej obserwuje się grzmoty.

Ośrodek Hydrometeorologiczny Związku Radzieckiego przewiduje, że temperatura w kwietniu wyniesie 5 — 7 stopni ciepła, czyli blisko średniej wieloletniej. Deszcze mają występować więcej niż zwykle.

E. SZAKALYTE,

inżynier synoptyk Ośrodka Hydrometeorologicznego

TELEWIZJA

SOBOTA, 31 MARCA

PROGRAM REPUBLIKAŃSKI

9.00 — Wiadomości. 9.15 — Program dla dzieci. 10.15 — Program filmów dok. 11.15 — Film fab. „Tadas Blinda", — dok. 4. 12.00 — Panorama tygodnia (w jęz. ros.). 12.30 — Teatr „Wesołe komedziki z Windsoru" W. Szekspira. 14.25 — Program jazzowy. 15.05 — Kreskówki. 15.35 — TV uczącym się. Szymy na języka litewskiego. 16.00 — Na powitanie narodowego święta pisma. 16.15 — Film fab. dla dzieci „Pewna rodzina". 17.20 — Dzienniczek. 17.25 — Szkoła narodowa. 18.30 — Nowości dnia. 18.35 — Na orbicie obrady. 19.05 — Zielona dna. 20.35 — Dobranocka. 21.00 — Panorama. 21.35 — Sensacyjny słowo. 21.40 — Premiera spektaklu Wiktora Gorodzińskiego „Niewiednie narzeczone". 22.45 — Wiadomości. 23.00 — Kowalewska „Zalgiris" — „Statyba". II pol.

I OGÓLNOZWIĄZKOWY

5.30 — 120 minut. 7.30 — Obiektyw. 8.05 — Mama, tata i 8.35 — Kino niemo. 9.05 — „Burda Moden" — zaproponuje. 10.10 — Cyrk zwierząt. 10.55 — Na wielkie przemiany. 11.55 — Film fab. 12.25 — „Partner". 12.55 — Z znakiem „Jakość". 13.55 — VIII Międzynarodowy Festiwal TV Programów Rodzinnych Ludowej „Tęcza". 14.30 — Spotkanie z przewodniczącym Państwowego Komitetu Prasy i Środków Masowych W. Szczerbakowem. 15.30 — Gra. 16.00 — Wiadomości. 16.20 — Panorama międzynarodowa. 17.20 — Na Zamiejscowe. 18.05 — 16.25 — Fotokonkurs „Ziemia — naszym wspólnym domem". 18.30 — Film fab. „Tropicka ślaśdów". 20.00 — Czas. 20.30 — Telekiosk. 20.50 — Sistem D. Ross (USA). 22.10 — Echo dnia. 22.25 — Wiadomości. 22.40 — 1.00 — TV film-epeklski „Eszp". 2.00 — Autoportret Lilii Amaty. 3.00 — Trupa pantomimy W. Połuchina.

II OGÓLNOZWIĄZKOWY

7.00 — Gimnastyka poranna. 7.15 — Film fab. „Gospodarz jałąt". 8.35 — Premiera TV filmu dok. 8.55 — TV film fab. „Dwaj kapitanowie". 10.00 — Kreskówki „Kwiatek i Zielonerzęsi". 11.30 — Wiadomości. 11.35 — „Tajemnice rosyjskie: przypowieści". 12.05 — Film prod. kanadyjsko-radzieckiej „Szalony" (I). Izraelczycy (I). — Serial dok. Izraelskiej. 12.40 — „Morze" — magazyn publicystyczny. 13.00 — Poranek symfoniczny. 14.00 — Dla dzieci: Tęczowy pasiaczek. 15.00 — Koncert życzeń. 15.45 — Sportowa niedziela. 18.15 — Antena. 19.35 — Pan na dziedzińczku — serial fab. prod. brazylijskiej. 16.15 — Telexpress. 16.30 — Telewizyjny Teatr Kozakiewicz: Bardin, W. Liwanow „Don Juan". 20.00 — Wieczorynka: Wiadomości. 20.30 — Wiadomości. 21.05 — „Polnoc—Południe" (7) — serial fabu. prod. USA. 22.40 — Siedem dni: dziela. 23.50 — Sportowa niedziela. 23.50 — „Myśl i okienko" — program kabaretowy. 1.15 — Aktua. 1.25 — Muzyka artyl współczesnej. 1.00 — Telegazeta. Jutro w programie.

PONIEDZIAŁEK, 2 KWIETNIA

PROGRAM REPUBLIKAŃSKI

7.45 — Program inform. 8.10 — Ochrona przyrody. 8.40 — Program ekonom. 9.50 — Film fab. „Kiedy nadeszła wiosna". 11.00 — Program religijny. 18.00 — Program religijny. 18.15 — Spiewa E. Ambrazaitis. 18.55 — Wiadomości. 19.00 — Wiadomości dnia (w jęz. ros.). 19.05 — TV uczącym się. Uczymy się języka litewskiego. 19.30 — Wiadomości. 20.00 — Szanujmy słowo. 21.40 — Reportaż z konferencji prasowej. 22.40 — Studio sportowe. 23.15 — Wiadomości.

II OGÓLNOZWIĄZKOWY

5.30 — 120 minut. 7.30 — Kreskówka „Alicja w Krainie Czarów". Odc. 1—3. 8.00 — Film dla dzieci „Tropicie". 9.30 — Przegląd piłkarski. 10.00 — Afisz filmowy. 10.30 — Za znakiem „Pi". 11.30 — Czas. 14.30 — Czas. 14.45 — Kreskówki. 15.45 — Zycie zwycięstwa. TV filmy dok. 15.45 — Kreskówka. 15.55 — Z cyklu „Jak odnosić się do zwierząt". Program dla dzieci (z lekcją jęz. litewskiego). 17.35 — Collage. 17.30 — Czas. 18.00 — Czytamy, uczimy się. 18.30 — Kreskówki. 18.40 — Opera P. Czajkowskiego „Dama pikowa". 20.00 — Czas. 20.30 — Aktualny wywiad. 20.50 — Cd opery „Dama pikowa. 22.45 — Czas. 23.05 — TV film „Oficerowie i dzieci". Odc. 1. 0.30 — „After. Filmowy. 1.20 — Muzyka estradowy. Walentina Tołkunowa.

III OGÓLNOZWIĄZKOWY

16.00 — Kreskówka. 17.30 — Czas. 16.00 — Dwa spotkania z

KURIER Wileński

Od 1 lipca 1953 roku do 8 lutego 1990 r. ukazywał się jako „Czerwony Sztandar".

Adres redakcji: 232019, m. Wilno, al. Kosmonautów 60

TELEFONY: Redaktor — 42-79-01; zastępcy redaktora — 42-79-48; sekretarz odpowiedzialny — 42-79-54; sekretarz odpowiedzialnego — 42-79-50; sekretariat — 42-79-52. Działy: państwa i samorządu terenowego — 42-79-63; życia politycznego — 42-79-66, 42-78-72; etyki, religii — 42-79-64, 42-69-67; ekonomiczny — 42-78-81, 42-79-62; rolny — 42-78-90; szkolnictwa, młodzieży — 42-69-86; literatury i sztuki — 42-79-88; społeczny — 42-79-77, 42-79-83; listów — 42-75-76, 42-69-68; zagraniczny — 42-72-70; felietonów i sportu — 42-79-61; — 42-90-81; organizacyjny oraz reklamowo-ogłoszeniowy — 42-72-72, 42-79-97; ogłoszeń — 42-58-28; wizytacz — 42-72-71, 42-90-60; biuro maszynowe — 42-79-73; rowik gospodarczy — 42-72-78; redakcja nocna — 42-19-63, 42-19-54.

Druk offsetowy. 2 arkusze drukarskie.

Drukarnia wydawnictwa KC KP Litwy w m. Wilno, ul. Kosmonautów 60.

Indeks 67218

Zam. 794

Nakład 32 [illegible]

M. 1 2 3 4 5 6. S. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 [illegible]

Kalendarium

★ Sobota (31.III) jest 90 dniem roku. Do końca pozostało 275 dni.

★ Znak Zodiaku — Baran (21.III—20.IV).

★ Imieniny: Benjamina, Dobromierza, Kornelego.

★ Wschód Słońca — 6.55, zachód — 19.32. Długość dnia 12 godz. 57 min.

* * *

Litewska Służba Hydrometeorologiczna przewiduje na 31 marca zachmurzenie zmienne, krótkotrwałe opady, wiatr zachodni, umiarkowany, temperatura 9—11 stopni ciepła.

W ciągu następnych dwóch dni temperatura w nocy od —1 do —4 stopni, w dzień 7—12 stopni ciepła.

Redaktor Z. BALCEWICZ

Redaktorzy: Z. BALCEWICZ, «KURIER WILEŃSKI» Obiektywnemu — Z. BALCEWICZ, Tadeusz Bogdanowicz, W Cosetta Magnuszewska, Litwowcoł Pocztowy Biuro Wydawnicze «VILNIAUS KURIERIS» Lietuvos Respublika Aukščiausioji Taryba ir Ministrų Taryba [illegible] politinė laikraštis Vilniaus Lenkų kultūrinis Redaktorius Z. BALCEWICZ «KURIER WILEŃSKI» Obiektywnemu — Z. BALCEWICZ, Tadeusz Bogdanowicz, W Cosetta Magnuszewska, Litwowcoł Pocztowy Biuro Wydawnicze